

Неафіцыйны пераклад валанцёраў_к Human Constanta

**Рашэнне Еўрапейскага суда па правах чалавека М.А. і іншыя супраць
Літвы 59793/17**

Арыгінал даступны [па спасылцы](#)

1799/5000
ЧАЦВЁРТАЯ СЕКЦЫЯ

СПРАВА М.А. І ІНШЫЯ СУПРАЦЬ ЛІТВЫ

(Скарга № 59793/17)

СУДОВАЕ РАШЭННЕ

СТРАСБУРГ

11 снежня 2018 года

Гэтае рашэнне стане канчатковым пры ўмовах, выкладзеных у пункце 2 артыкула 44 Канвенцыі. Яно можа быць падвергнута рэдакцыйнай праўцы.

Па справе “М.А. і іншыя супраць Літвы”,

Еўрапейскі Суд па правах чалавека (Чацвёртая секцыя), засядаючы Палатай
якая складаецца з:

Ganna Yudkivska, *Прэзідэнта*,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Faris Vehabović,

Egidijus Kūris,

Georges Ravarani,

Marko Bošnjak,

Péter Paczolay, *суддзяў*,

і Andrea Tamietti, *намесніка сакратара секцыі*,

Правёўшы закрытае паседжанне 16 кастрычніка 2018 года,
Выносіць наступнае рашэнне, прынятае ў гэты ж дзень:

ПРАЦЭДУРА

1. Справа была ўзбуджаная па скарге (№59793/17) супраць Літоўскай Рэспублікі, пададзенай у Еўрапейскі Суд па правах чалавека (далей “Суд”) у адпаведнасці з артыкулам 34 Канвенцыі аб абароне правоў чалавека і асноўных свабод (далей - “Канвенцыя”) сям’ёй грамадзян Расійскай Федэрацыі, спадаром М.А. (“першы заяўнік”), спадарыней М.А. (“другая заяўніца”) і іх пяцёра дзяцей (“астатнія заяўнікі”) 25 ліпеня 2017 г. Суд вырашыў, што асобы заяўнікаў не павінны раскрывацца грамадскасці (згодна з пунктам 4 правілаў 47 Рэгламенту Суда).

2. Заяўнікаў прадстаўляў спадар Н. Мацюшчанкаў, праваабаронца, які пражывае ў Мінску. Урад Літвы (“Урад”) прадстаўляла спадарыня К. Bubnýtė-Širmenė.

3. Заяўнікі сцвярджалі, што літоўскія памежныя службы адмовіліся прыняць іх хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку і пачаць працэдуру разгляду просьбы аб прытулку, і што ў заяўнікаў не было эфектыўнага сродка прававой абароны супраць гэтых рашэнняў. Яны спасылаліся на артыкулы 3 і 13 Канвенцыі.

4. 11 кастрычніка 2017 года скарга была перададзеная ўраду.

ФАКТЫ

I. АБСТАВІНЫ СПРАВЫ

5. Першы заяўнік быў народжаны ў 1988 годзе, другая заяўніца была народжана ў 1994 годзе, а астатнія заяўнікі былі народжаныя ў 2010-2016 гадах. Паводле апошняга ліста, накіраванага іх прадстаўніком у Суд 20 траўня 2018 года, у цяперашні час яны пражываюць у Польшчы, дзе іх заявы аб прадастаўленні прытулку знаходзяцца на разглядзе.

A. Падзеі ў Чачэнскай Рэспубліцы і першыя спробы заяўнікаў уехаць у Польшчу

6. Заяўнікі пражывалі ў Чачэнскай Рэспубліцы. Па іх словах, падзеі, якія прывялі да іх ад’езду, былі наступнымі.

7. У 2005-2006гг. у першага заяўніка пачаліся праблемы з расійскімі службамі бяспекі. Ён лічыў, што прычынай гэтага стаўся ўдзел яго сваякоў у Другой чачэнскай вайне. Афіцэры з раённага аддзялення паліцыі прыходзілі да яго дадому, дапытвалі яго ў паліцэйскім участку, а ягоны дом быў падвергнуты нападу ўзброеных людзей у масках. У 2009 годзе ён вырашыў пакінуць Чачню і звярнуўся па міжнародную абарону ў Польшчы, а затым пераехаў у Аўстрыю. Аднак у 2010 годзе яму давялося вярнуцца ў Чачню. Там ён пачаў працаваць у

службе Дзяржаўнай Бяспекі, дзе ўдзельнічаў у контр­тэра­ры­стычных аперацыях і забяспечваў бяспеку вышэйшых службовых асобаў Чачні. Ён звольніўся ў кастрычніку 2015 года, але перад гэтым яму і ягонай маці былі зададзены пытанні з мэтай высвятлення, ці плануе ён далучыцца да незаконных узброеных групавак у Сірыі. У лютым 2017 года яго даставілі ў штаб-кватэру дэпарта­мента, у якім ён працаваў, і па­пра­сілі стаць інфар­ма­та­рам; ён адмовіўся. У сакавіку 2017 года двое паліцэйскіх прыйшлі да яго дадому і прымусова адвезлі яго ў паліцэйскі аддзел, дзе яго зноў па­пра­сілі стаць інфар­ма­та­рам, і ён зноў адмовіўся. Затым яго катавалі электрычным токам, білі па нырках, галаве і іншых частках цела. Пасля гэтага ён пагадзіўся стаць інфар­ма­та­рам і быў вызвалены праз пяць дзён прымусовага ўтрымання. Следствам збіцця сталі праблемы са здароўем, такія як боль у нырках і праблемы з памяццю.

8. У красавіку 2017 года заяўнікі пакінулі Чачню і адправіліся ў Беларусь, каб потым уехаць у Польшчу. Яны сцвярджалі, што некалькі разоў спрабавалі падаць хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку на польскай мяжы, але кожным разам супрацоўнікі памежнай службы адмаўляліся прымаць іх заявы і вярталі іх у Беларусь (гл. М.А. і іншыя супраць Польшчы, скарга №42902/17, выклад фактаў і пытанні да бакоў; гл. таксама пункты 22-26 аб далейшых падзеях і наступным дазволе на ўезд заяўнікаў у Польшчу).

В. Спробы заяўнікаў уехаць у Літву

1. Памежны кантрольна-прапускны пункт Мядзінінкай 16 красавіка 2017г.

9. 16 красавіка 2017 года каля поўдня заяўнікі прыбылі ў кантрольна-прапускны пункт Мядзінінкай на мяжы паміж Літвой і Беларуссю. Яны заявілі Суду, што сказалі на рускай мове памежнікам аб тым, што шукаюць прытулку, але працэдура разгляду просьбы аб прытулку не была распачатая.

10. Дзяржаўная памежная служба (далей “ДПС”) прыняла пастановы аб адмове ва ўездзе ў дачыненні да ўсіх сямі заяўнікаў. У рашэннях паказвалася, што заяўнікам было адмоўлена ва ўездзе на той падставе, што ў іх не было сапраўдных віз або дазвонаў на пражыванне. Было таксама паказана, што рашэнні могуць быць абскарджаныя ў акруговым адміністрацыйным судзе цягам чатырнаццаці дзён. Рашэнні былі напісаныя на літоўскай і англійскай мовах.

11. Заяўнікаў па­пра­сілі пад­пі­саць па­ста­новы. У поле для пад­пі­саў пад кожным з сямі рашэнняў першы і другі заяўнікі на­пі­салі “азуль” - яны зая­ві­лі Суду, што гэта слова часта выкарыстоўваўся просьбітамі прытулку з Чачні для абазначэння тэрміна “прытулка”.

12. Супрацоўніца памежнай службы, якая дзяжурыла у той дзень на кантрольна-прапускным пункце Мядзінінкай, прадаставіла наступную

афіцыйную справаздачу старэйшаму афіцэру:

“Сапраўдным паведамляю, што 16 красавіка 2017 года а 12.15 на Мядзінінкайскім памежным кантрольна-прапускным пункце ... грамадзяніну Расеі [М.А.] ... які прыбыў пешшу ... было адмоўлена ва ўездзе ў Літву.

Прычына адмовы ва ўездзе – адсутнасць дзейнай візы або дазволу на пражыванне.

А 12.45 замежны грамадзянін быў вернуты ў Беларусь.

Ягоныя дакументы былі правераны старэйшым памежнікам [А.Б.]”.

Справаздачы з аналагічнай фармулёўкай былі складзеныя ў дачыненні да кожнага з заяўнікаў.

13. Заяўнікі былі вернутыя ў Беларусь у той жа дзень. Яны не абскарджвалі рашэнні аб адмове ва ўездзе ў Літву.

2. Памежны кантрольна-прапускны пункт Кяна 11 траўня 2017г.

14. 11 траўня 2017 года каля поўдня заяўнікі прыбылі ў кантрольна-прапускны пункт Кяна на мяжы паміж Літвой і Беларуссю. Яны заявілі Суду, што паведамілі супрацоўнікам памежнай службы аб тым, што шукаюць міжнароднай абароны і прытулку і што першы заяўнік падвяргаўся катаванням у Чачні. Аднак працэдура разгляду хадайніцтва аб прытулку не была распачатая.

15. ДПС вынесла рашэнні аб адмове ва ўездзе ў дачыненні да ўсіх сямі заяўнікаў, з такім жа зместам, што і раней (гл. пункт 10). Рашэнні былі напісаныя на літоўскай мове. Першы і другі заяўнікі падпісалі ўсе сем рашэнняў і паказалі, што рашэнні былі перакладзены на рускую мову.

16. Супрацоўнік памежнай службы, які дзяжурыў на кантрольна-прапускным пункце ў Кяне ў той дзень, прадаставіў наступную афіцыйную справаздачу старэйшаму афіцэру:

“Сапраўдным паведамляю, што 11 траўня 2017 года... калі я аглядаў цягнік [з Масквы ў Калінінград], каля поўдня, наступныя грамадзяне Расійскай Федэрацыі (заяўнікі) прадаставілі свае дакументы для праверкі. Ні ў аднаго з іх не было сапраўдных віз або дазволаў на пражыванне, і таму ім было адмоўлена ва ўездзе ў Літоўскую Рэспубліку. У дачыненні да гэтых асобаў было вынесена сем адмоваў ва ўездзе... А 15.10 гэтыя асобы былі перададзеныя памежнікам Беларусі праз памежны пункт Мядзінінкай”.

17. Заяўнікі ўтрымліваліся на памежным пункце цягам некалькіх гадзін, а затым былі вернутыя ў Беларусь. Імі не было абскарджана рашэнне аб адмове ва ўездзе ў Літву.

3. Віленскі чыгуначны кантрольна-прапускны пункт 22 траўня 2017 г.

18. 22 траўня 2017 года, каля 22 г. 20 хв., заяўнікі прыбылі на чыгуначны

кантрольна-прапускны пункт у Вільнюсе. Яны паведамлілі Суду, што мелі пры сабе падрыхтаванае беларускай праваабарончай арганізацыяй пісьмовую заяву аб прадастаўленні прытулку на рускай мове, і перадалі гэтую заяву літоўскім памежнікам. Яны далі Суду копію гэтай заявы і фатаздымак арыгіналу разам з квіткамі на цягнік, зробленымі, па іх сцвярджэнні, на тэрыторыі памежнага кантрольна-прапускнога пункта. Аднак працэдура разгляду хадайніцтва аб прытулку не была распачата.

19. Дзяржаўная памежная служба прыняла рашэнні аб адмове ва ўездзе ў дачыненні да ўсіх сямі заяўнікаў з тым жа зместам, што і раней (гл. пункты 10 і 15 вышэй). Першы і другая заяўнікі падпісалі рашэнні, якія тычацца іх, але рашэнні, якія тычацца дзяцей (астаннія заяўнікі), не былі падпісаныя. Рашэнні былі напісаныя на літоўскай мове, але не паказвалася, ці былі яны перакладзены на рускую мову.

20. Супрацоўнік памежнай службы, які ў той дзень дзяжурў на чыгуначным кантрольна-прапускным пункце Вільнюсе, прадаставіў старэйшаму афіцэру наступную афіцыйную справаздачу:

“Сапраўдным паведамляю, што 22 траўня 2017 года я дзяжурў на чыгуначным кантрольна-прапускным пункце Вільнюса. Каля 10 г. 50 хв. ..., па прыбыцці пасажырскага цягніка [з Мінска ў Вільнюс] было выяўлена, што грамадзяне Расійскай Федэрацыі не мелі сапраўдных шэнгенскіх віз або дазволу на пражыванне...

Вышэйзгаданыя асобы былі вернутыя праз памежны кантрольна-прапускны пункт у Мядзінінкай 23 траўня 2017 года ў 4 г. 24 хв.”.

У справаздачы згадваліся імёны другой заяўніцы і траіх дзяцей. Суд не быў праінфармаваны аб тым, ці быў складзены аналагічны рапарту дачыненні да першага заяўніка і двух іншых дзяцей.

21. Заяўнікі былі затрыманыя на памежным кантрольна-прапускным пункце ноччу, а раніцай 23 траўня 2017 года вернутыя ў Беларусь. Яны не абскарджвалі рашэнні аб адмове ва ўездзе ў Літву.

С. Наступныя падзеі

22. Пасля заяўнікі зноў паспрабавалі падаць хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку ў Польшчы, але беспаспяхова. У выніку яны падалі скаргу супраць Польшчы ў Суд. 16 чэрвеня 2017 года Суд вырашыў ужыць Правіла 39 Рэгламенту Суда, паказаўшы польскаму ўраду на тое, што заяўнікі не павінны быць выдвараныя ў Беларусь. Аднак, як аказалася, яны ўсё ж былі выдвараныя (гл. М. А. і іншыя супраць Польшчы, Выклад фактаў і пытанні да бакоў; цытуецца вышэй).

23. Знаходжанне заяўнікаў у Беларусі было законным да 10 ліпеня 2017 года.

24. У перыяд з кастрычніка па снежань 2017 года сваякі першага заяўніка ў Чачні атрымалі некалькі позваў на ягонае імя, якія абавязвалі яго з'явіцца ў аддзяленні паліцыі. У снежні 2017 года пазвы першаму заяўніку былі дастаўлены ў Беларусь. Ён накіраваўся ў аддзяленне міліцыі, дзе яму паведамілі, што ўсе заяўнікі павінны пакінуць Беларусь. Яны вярнуліся ў Расію ў канцы снежня 2017 года. Неўзабаве пасля гэтага першы заяўнік быў затрыманы. Другая заяўніца не была праінфармавана аб дакладным месцы ўтрымання пад вартай першага заяўніка.

25. У студзені 2018 года другі і астатнія заяўнікі зноў адправіліся ў Беларусь і змаглі падаць хадатайствы аб прадастаўленні прытулку на мяжы з Польшчай. Яны былі змешчаныя ў цэнтр прыёму бежанцаў у Польшчы, каб дачакацца рашэння па іх хадатайствах аб прадастаўленні прытулку.

26. У лютым 2018 года першы заяўнік быў вызвалены з-пад варты ў Расіі. Ён сцвярджаў, што не ведаў, дзе яго ўтрымлівалі, і што супрацоўнікі следчага ізалятара збівалі яго. Ён прадаставіў Суду фатаздымкі сінякоў на ягоным целе, якія, па яго сцвярджэнні, ён атрымаў, знаходзячыся ў зняволенні. У сакавіку 2018 года першы заяўнік выехаў ў Беларусь і змог падаць хадатайства аб прадастаўленні прытулку на мяжы з Польшчай. Ён далучыўся да другой заяўніцы і астатніх заяўнікоў у цэнтры прыёму бежанцаў у Польшчы, дзе знаходзіўся падчас чакання рашэння па ягонаму хадатайству аб прадастаўленні прытулку.

II. ДАСТАСАВАЛЬНАЕ ДА СПРАВЫ НАЦЫЯНАЛЬНАЕ ЗАКАНАДАЎСТВА І ПРАКТЫКА

A. Закон “Аб прававым палажэнні замежных асобаў”

27. Артыкул 2 § 18³ закона “Аб прававым становішчы замежных асоб” (далей “Закон пра замежнікаў”) вызначае хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку як выяўлены ў любой форме зварот замежнай асобы з просьбай аб прадастаўленні прытулку ў Літоўскай Рэспубліцы. Артыкул 2 § 20 вызначае просьбіта прытулку як асобу, якая падала хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку, і адносна якой не прынята канчатковае рашэнне.

28. Артыкул 65 прадугледжвае, што замежнікі маюць права на зварот адносна прытулку і атрыманне прытулку ў Літве ў адпаведнасці з патрабаваннямі, выкладзенымі ў Законе пра замежнікаў. Пры наяўнасці прыкметаў таго, што замежнік, які знаходзіцца пад вартай, або на памежным кантрольна-прапускным пункце, або ў транзітнай зоне, можа звярнуцца з просьбай аб атрыманні прытулка, ён ці яна мусяць быць праінфармаваныя на зразумелай яму ці ёй мове аб такім праве і адпаведных прымянімых працэдурах.

29. Пункт 1 артыкула 67 прадугледжвае, што на памежных кантрольна-прапускных пунктах і на тэрыторыі, на якой дзейнічае прававы памежны рэжым,

хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку можа падавацца ў ДПС, а таксама на любой іншай тэрыторыі Літоўскай Рэспублікі яно можа падавацца ў ДПС або тэрытарыяльную ўстанову паліцыі. Артыкул 67 § 2 прадугледжвае, што асоба, якая шукае прытулку, павінна падаць заяву ад свайго ўласнага імя, а заява ад імя непаўналетняга можа быць пададзена дарослым членам сям'і або ягоным прадстаўніком.

30. Пункты 1, 3 і 5 артыкула 69 прадугледжваюць, што ўстанова, у якую была пададзена заява аб прадастаўленні прытулку, павінна, у прыватнасці, пазначыць дату, час і месца падачы такой заявы, дапытаць просьбітаў прытулку і ацаніць, ці маюць яны якія-небудзь асаблівыя патрэбы, атрымаць дакументы, якія сведчаць асобу просьбітаў і іхнія праязныя дакументы, зняць адбіткі пальцаў, аглядзець іх рэчы і на працягу дваццаці чатырох гадзін перадаць усю гэтую інфармацыю ў Дэпартамент па міграцыі.

31. Пункты 1 і 6 артыкула 76 прадугледжваюць, што рашэнне аб тым, ці разглядаць хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку па сутнасці, прымаецца Дэпартаментам па міграцыі на працягу сарака васьмі гадзін з моманту падачы такой заявы.

32. Пункт 2 артыкула 8 прадугледжвае, што рашэнне аб адмове замежніку ва ўездзе ў Літву прымаецца ДПС, але такое рашэнне не можа быць прынятае ў дачыненні да замежніка, які падаў заяву аб прадастаўленні прытулку. Пункт 3 артыкула 5 указвае: калі замежны грамадзянін (+ ці грамадзянка, ні?) падае хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку на памежным кантрольна-прапускным пункце, рашэнне аб тым, ці дазволіць яму ці ёй ўезд у Літву, прымаецца Дэпартаментам па міграцыі.

33. Пункт 5 артыкула 67 прадугледжвае, што ўсе рашэнні, якія прымаюцца ў адпаведнасці з Законам пра замежнікаў, павінны браць пад увагу найлепшыя інтарэсы дзяцей і ўразлівых асобаў.

34. Пункт 1 артыкула 86 прадугледжвае, што статус бежанца прадастаўляецца асобе, якая з-за важкіх падстаў баяцца пераследу па прыкмеце расы, рэлігіі, нацыянальнасці, прыналежнасці да пэўнай сацыяльнай групы або палітычных перакананняў знаходзіцца за межамі дзяржавы яго ці яе грамадзянства і не можа ці з-за асцярог не жадае карыстацца абаронай гэтай дзяржавы; або асобе, якая не мае грамадзянства і якая знаходзіцца за межамі дзяржавы свайго ранейшага звычайнага пражывання ў выніку такіх падзей, якая не можа ці з-за асцярог не жадае вяртацца ў яе; калі няма падстаў, прадугледжаных Законам пра замежнікаў, на якіх статус бежанца не можа быць прадастаўлены (напрыклад, калі асоба ўжо карыстаецца абаронай або падтрымкай органаў або ўстановаў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, за выключэннем УВКБ ААН, або калі маюцца сур'ёзныя падставы меркаваць, што ён ці яна здзейсніў ваеннае злачынства або злачынства супраць чалавецтва).

35. Пункт 1 артыкула 87 прадугледжвае, што дадатковая абарона прадастаўляецца асобе, якая знаходзіцца за межамі дзяржавы яго ці яе

грамадзянства і не можа вярнуцца ў яе па прычыне цалкам абгрунтаванай асцярогі, што ён ці яна будзе падвергнут_акатаваннем або бесчалавечнаму, або зневажаючаму годнасць абыходжанню, або пакаранню; смяротнаму пакаранню; або сур'ёзнай і індыўідуальнай пагрозе ягонаму ці ейнаму жыццю або асобе па прычыне невыбарчага гвалту ў сітуацыях міжнароднага або ўнутранага ўзброенага канфлікту.

36. Пункт 1 артыкула 130 прадугледжвае, што замежнік не можа быць высланы ў дзяржаву, у якой існуе пагроза для ягонага ці ейнага жыцця або свабоды; ці ў дзяржаву, у якой ён ці яна могуць пераследвацца па прыкмеце расы, рэлігіі, нацыянальнасці, прыналежнасці да сацыяльнай групы або палітычных перакананняў; або ў дзяржаву, з якога ён ці яна пазней могуць быць высланыя ў іншую такую дзяржаву. Пункт 2 артыкула 130 прадугледжвае, што замежнік не можа быць высланы ў дзяржаву, у якой ён ці яна могуць падвергнуцца катаваннем або жорсткаму, бесчалавечнаму або зневажаючаму годнасць абыходжанню або пакаранню.

37. Артыкул 138 прадугледжвае, што рашэнні, прынятыя ў адпаведнасці з Законам пра замежнікаў, могуць быць абскарджаныя ў рэгіянальным адміністрацыйным судзе на працягу чатырнаццаці дзён. Пункт 5 артыкула 5 прадугледжвае, што на працягу часу, адведзенага для падачы такой апеляцыі, замежнікі маюць права заставацца на тэрыторыі Літвы, а асобы, якія шукаюць прытулку, маюць права заставацца на памежным кантрольна-прапусчным пункце.

38. Пункт 1 артыкула 139 прадугледжвае, што пры падачы апеляцыі аспрэчваемае рашэнне прыпыняецца ў наступных выпадках: (1) было прынята рашэнне аб ануляванні дазволу на пражыванне замежнай асобы; (2) было прынята рашэнне адмовіць у разглядзе заявы аб прадастаўленні прытулку, пададзенай замежнікам, які прыбыў у Літву з бяспечнай трэцяй краіны; (3) было прынята рашэнне адхіліць хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку (за некаторымі выключэннямі). Пункт 2 артыкула 139 прадугледжвае, што ў іншых выпадках адміністрацыйны суд можа прызначыць часовыя меры і прыпыніць выкананне аспрэчваемага рашэння.

Б. Загад аб парадку прадастаўлення і анулявання прытулку

39. Загад аб парадку прадастаўлення і анулявання прытулку ў Літоўскай Рэспубліцы (далей - "Загад") быў выдадзены міністрам унутраных спраў 24 лютага 2016 года і зменены 31 студзеня 2017 года. 19 пункт дадзенага загаду прадугледжвае, што хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку лічыцца пададзеным у момант, калі яно было ўжо пададзена ў адну з устаноў, пералічаных у пункце 1 артыкула 67 Закона пра замежнікаў, у адпаведнасці з патрабаваннямі пункта 2 артыкула 67 гэтага Закона (гл. пункт 29 вышэй). Заява аб прадастаўленні прытулку павінна быць абгрунтаванай і павінна ўтрымліваць факты, якія дэманструюць абгрунтаваны страх просьбіта прытулку перад

пераслеам або сур'ёзнай шкодай, як гэта вызначана Законам пра замежнікаў (гл. пункты 34 і 35 вышэй). Калі хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку з'яўляецца неабгрунтаваным, прычыны яго падачы павінны быць усталяваныя падчас першапачатковага сумоўя з асобай, якая шукае прытулку, у адпаведнасці з пунктам 22.10 Загаду (гл. пункт 43 ніжэй).

40. Пункт 20 прадугледжвае, што, калі заява аб прадастаўленні прытулку падаецца ва ўстанову, якая не пазначана ў пункце 1 артыкула 67 Закона аб іншаземцах, або калі яна не адпавядае патрабаванням пункта 2 артыкула 67 гэтага Закона, на працягу двух дзён пасля таго, як заява будзе ідэнтыфікавана ў якасці хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку, яно вяртаецца замежніку, і ён ці яна павінны быць праінфармаваныя аб парадку падачы заявы аб прадастаўленні прытулку. Гэтая інфармацыя прадастаўляецца замежніку на зразумелай яму мове.

41. Пункт 21 прадугледжвае, што заява аб прадастаўленні прытулку лічыцца прынятай, калі ўпаўнаважаная службовая асоба прымаючай установы рэгіструе заяву на прадастаўленне прытулку і дадзеныя асобы, якая шукае прытулку, у рэестры замежнікаў.

42. Пункт 22.1 прадугледжвае, што ў сітуацыі, калі хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку падаецца ў пісьмовым выглядзе, упаўнаважаная службовая асоба павінна забраць хадатайства ў асобы, якая шукае прытулку, і пазначыць на ім дату, час і месца яе падачы. Пункт 22.2 прадугледжвае, што ў сітуацыі, калі хадатайства аб прадастаўленні прытулку не была пададзена ў пісьмовым выглядзе, упаўнаважаная службовая асоба павінна скласці пісьмовую справаздачу з указаннем інфармацыі, прадастаўленай асобай, якая шукае прытулку, датай, часам і месцам падачы хадатайства, а таксама імём асобы, якая склала справаздачу. Пункт 22.7 прадугледжвае, што ўпаўнаважаная службовая асоба павінна зарэгістраваць хадатайства аб прадастаўленні прытулку і інфармацыю аб асобе, якая шукае прытулку, у рэестры замежнікаў.

43. Пункт 22.10 прадугледжвае, што ўпаўнаважаная службовая асоба павінна правесці першапачатковае сумоўе з просьбітам прытулку і падрыхтаваць пратакол сумоўя, у адпаведнасці з формай, якая прыкладаецца да загаду. Мэтай першапачатковага сумоўя з'яўляецца, сярод іншага, збор інфармацыі аб асобе, якая шукае прытулку, і яго ці яе сваяках, якія прыбылі разам, іх маршруце ў Літву і прычынах звароту за прытулкам. Перад першапачатковым сумоўем асоба, якая шукае прытулку, павінна быць азнаёmlеная, у прыватнасці, з мэтай гутаркі, правамі і абавязкамі асобы, якая шукае прытулку, і наступствамі невыканання апошніх.

44. Пункт 23 прадугледжвае, што дзеянні, пералічаныя ў пунктах 22.1-22.12 (гл. пункты 42 і 43 вышэй), таксама павінны выконвацца ў непрацоўны час.

С. Статут ДПС

45. Статут ДПС у Міністэрстве ўнутраных спраў быў прыняты 22 лютага 2001 года ўрадам Літоўскай Рэспублікі, пасля чаго неаднаразова падвяргаўся зменам. У момант разглядання пункт 13.6 Статута прадугледжваў, што ў абавязкі ДПС уваходзіць арганізацыя, каардынацыя і кантроль прыёму хадатайств аб прадастаўленні прытулку, якія падаюцца на памежных кантрольна-прапускных пунктах або на тэрыторыі, на якой дзейнічае прававы рэжым, які тычыцца межаў, у адпаведнасці з Законам пра замежнікаў.

D. Палажэнне аб памежным кантролі

46. Палажэнне аб памежным кантролі было прынятае ДПС 31 студзеня 2012 года і некалькі разоў змянялася. На момант разгляду і ў цяперашні час пункты 114.14 і 240.10 прадугледжваюць, што ў абавязкі старэйшых зменных афіцэраў уваходзіць абавязак прымаць хадайніцтва замежнікаў аб прадастаўленні прытулку ў Літве.

E. Мемарандум аб узаемаразуменні паміж ДПС, Вярхоўным камісарам ААН па справах бежанцаў і Літоўскім Чырвоным Крыжам

47. 2 чэрвеня 2010 года ДПС, Рэгіянальнае аддзяленне Упраўлення Вярхоўнага камісара ААН па справах бежанцаў (УВКБ) для краін Балтыі і Паўночных краін і Літоўскі Чырвоны Крыж падпісалі Мемарандум аб узаемаразуменні ў дачыненні да супрацоўніцтва пры вырашэнні пытанняў, звязаных з асобамі, якія шукаюць прытулку. У адпаведнасці з артыкулам 4 гэтага мемарандума, ДПС абавязалася выкарыстоўваць усе неабходныя сродкі для забеспячэння таго, каб замежнікі, якія шукаюць прытулку, мелі належныя ўмовы для падачы адпаведных хадайніцтваў аб прадастаўленні прытулку на памежных кантрольна-прапускных пунктах; каб асобы, якія шукаюць прытулку, былі азнаёмленыя на зразумелай ім мове аб сваім прававым статусе у Літве і праве на гарантаваную дзяржавай юрыдычную дапамогу; каб інфармацыя аб працэдурах разгляду хадайніцтваў аб прытулку, падрыхтаваная УВКБ ААН або няўрадавымі арганізацыямі, распаўсюджвалася на памежных кантрольна-прапускных пунктах; каб прадстаўнікі УВКБ ААН маглі сячыць за падачай заяў аб прадастаўленні прытулку на мяжы і наступнымі дзеяннямі памежнікаў; і каб асобы, якія шукаюць прытулку, маюць магчымасць звязацца з прадстаўнікамі УВКБ ААН.

F. Судовая практыка нацыянальных судов

48. 14 верасня 2017 года чатыры расейскія грамадзяніны прыбылі на мяжу Літвы цягніком з Беларусі, і ім было адмоўлена ва ўездзе на той падставе, што яны не мелі сапраўдных віз або дазволаў на пражыванне; яны былі

вернутыя ў Беларусь у той жа дзень. Іх прадстаўнік падаў скаргу ў адміністрацыйны суд, сцвярджаючы, што гэтыя чатыры чалавекі падалі хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку на мяжы, якія супрацоўнікі памежнай службы адмовіліся прыняць.

49. 14 снежня 2017 года Віленскі акруговы адміністрацыйны суд часткова задаволіў скаргу і распарадзіўся, каб ДПС дазволіў чатыром асобам уехаць у Літву і падаць хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку. Суд заявіў:

“У гэтай адміністрацыйнай справе не выклікае сумненняў тое, што заяўнікі выразна выказалі сваё жаданне падаць хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку і што яны падалі такія хадайніцтвы супрацоўнікам ДПС ... Аднак ДПС не прыняла [хадайніцтвы], не паказаўшы ніякіх прычын, на судовым слуханні прадстаўнік [ДПС] растлумачыў, што хадайніцтвы заяўнікаў аб прадастаўленні прытулку не былі прынятыя, паколькі яны былі неабгрунтаванымі. Суд адзначае, што супрацоўнікі ДПС абавязаны прымаць хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку, незалежна ад таго, абгрунтаваныя яны ці не – [калі заявы неабгрунтаваныя, супрацоўнікі павінны] праводзіць першапачатковыя сумоўі з асобамі, якія шукаюць прытулку, і высвятляць іх прычыны [для зварота з просьбай аб прадастаўленні прытулку] (гл. пункты 19 і 22.10 Загад аб парадку прадастаўлення і анулявання прытулку ў Літоўскай Рэспубліцы, выдадзенага міністрам унутраных спраў 24 лютага 2016 года). Службовыя асобы ДПС не могуць заставацца бяздзейнымі ў дачыненні да асоб, якія шукаюць прытулку, як і было імі зроблена ў дадзеным выпадку. Адпаведна, у гэтай адміністрацыйнай справе, прымаючы пад увагу фактычныя абставіны, неабходна зрабіць выснову, што ДПС не распачала належных дзеянняў па забеспячэнню таго, каб хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку былі прынятыя і разгледжаны, і тым самым парушыла прынцып належнага кіравання, а таксама пункты 19 і 22.10 Загада аб парадку прадастаўлення і анулявання прытулку ў Літоўскай Рэспубліцы”.

50. 14 лютага 2018 года Вярхоўны адміністрацыйны суд цалкам пакінуў у сіле рашэнне суда ніжэйшай інстанцыі. Суд заявіў:

“Было прадэманстравана, што заяўнікі падалі хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку, але яны [гэтыя хадайніцтвы] не былі разгледжаны ў адпаведнасці з законам, Віленскі акруговы адміністрацыйны суд прыйшоў да законнай і абгрунтаванай выснове аб тым, што службовыя асобы ДПС абавязаны прымаць хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку, незалежна ад таго, ці былі яны абгрунтаваныя, і што ДПС парушыла прынцып належнага кіравання і пункты 19 і 22.10 загаду аб прадастаўленні і адкліканні прытулку ў Літоўскай Рэспубліцы. Заяўнікі падалі свае хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку ў адпаведную ўстанову, але ДПС адмовілася прыняць іх без тлумачэння прычын”.

III. АДПАВЕДНЫЯ МІЖНАРОДНЫЯ ДАКУМЕНТЫ

А. Жэнеўская канвенцыя 1951 года аб статусе бежанцаў

51. Жэнеўская канвенцыя 1951 года аб статусе бежанцаў (у далейшым названая “Канвенцыя аб бежанцах 1951 года”, а таксама Пратакол 1967 года аб статусе бежанцаў былі ратыфікаваныя Літвой 28 красавіка 1997 года. Адпаведныя часткі дакументаў прадугледжваюць:

Артыкул 1. Вызначэнне тэрміна “бежанец”

“А. У мэтах сапраўднай Канвенцыі тэрмін “бежанец” адносіцца да любога чалавека, які:

...

(2) ... знаходзіцца па-за краіны сваёй грамадзянскай прыналежнасці ў сілу абгрунтаваных апасенняў стаць ахвярай пераследу па прыкмеце расы, веравызнання, грамадзянства, палітычных перакананняў або іншага роду прыналежнасці да пэўнай сацыяльнай групы і які не можа або ў сувязі з такімі асцярогамі ці не жадае карыстацца абаронай гэтай краіны; альбо які, не маючы пэўнага грамадзянства і знаходзячыся па-за краіны свайго звычайнага месцажыхарства, не можа ці не жадае вярнуцца ў яе з прычыны такіх боязі...”

Артыкул 31. Бежанцы, якія незаконна знаходзяцца ў краіне прытулку

“1. Дагаворныя дзяржавыабавязваюцца не накладаць спагнання за незаконны ўезд або незаконнае знаходжанне на іх тэрыторыі бежанцаў, якія прыбываюць непасрэдна з краіны, у якой іх жыццю ці свабодзе былі пагражала небяспека, прадугледжаная ў артыкуле 1, заязджаюць або прысутнічаюць на тэрыторыі гэтых дзяржаў без адпаведнага дазволу, пры ўмове, што яны неадкладна самі з’яўца ўладам і прадставяць здавальняючыя падставы свайго незаконнага ўезду або знаходжання...”

Артыкул 33. Забарона высылкі бежанцаў або іх прымусовага вяртання

“1. Ні адна Дагаворная дзяржава не павінна высылаць або вяртаць бежанцаў якім бы то ні было спосабам на мяжу краін, дзе іх жыццю і свабодзе пагражае небяспека з прычыны іх расы, рэлігіі, грамадзянства, прыналежнасці да пэўнай сацыяльнай групы або палітычных перакананняў.

2. Дадзеная пастанова, аднак, не прымяняецца да бежанцаў, якія разглядаюцца ў сілу паважных прычын як пагроза бяспекі краіны, у якой яны знаходзяцца, або асуджаным які ўвайшоў у сілу прысудам у здзяйсненні асабліва цяжкага злачынства і ўяўляюць грамадскую пагрозу для краіны”.

В. Рэкамендацыі Вярхоўнага камісара Арганізацыі Аб’яднаных Нацый па справах бежанцаў (УВКБ).

52. Выканаўчы камітэт УВКБ на сваёй дваццаць восьмай сесіі, якая адбылася ў кастрычніку 1977 года, прыняў наступныя рэкамендацыі:

(i) Кампетэнтнае службовая асоба (напрыклад, супрацоўнік іміграцыйнай службы або памежнай паліцыі), да якога заяўнік звяртаецца на мяжы або на тэрыторыі Дагаворнай дзяржавы, павінна мець выразныя інструкцыі, якія тычацца выпадкаў, якія могуць уваходзіць у сферу рэгулявання адпаведных міжнародных дагавораў.

(ii) Заяўнік павінен атрымаць неабходныя ўказанні адносна працэдур, якой ён павінен прытрымлівацца.

(iii) Павінна існаваць канкрэтнае ведамства, калі гэта магчыма - адзіны цэнтральны орган, адказны за разгляд хадайніцтва аб прадастаўленні статусу бежанца і прыняцце рашэння ў першай інстанцыі.

(iv) Заяўніку павінны быць прадастаўлены неабходныя ўмовы, уключаючы паслугі кампетэнтнага перакладчыка, для прадстаўлення яго справы адпаведнаму органу. Заяўнікам таксама павінна быць прадастаўлена магчымасць звязацца з прадстаўніком УВКБ, пра што яны павінны быць праінфармаваныя.

53. У 2016 годзе, у ходзе другога справаздачнага перыяду Універсальнага перыядычнага агляду па Літве, УВКБ прадаставіла ўпраўленню Вярхоўнага Камісара па правах чалавека наступныя прапановы:

III. КЛЮЧАВЫЯ ПЫТАННІ, ПРАБЛЕМЫ І РЭКАМЕНДАЦЫІ Ў ГАЛІНЕ АБАРОНЫ

Пытанне 1: Допуск на тэрыторыю і доступ да працэдур прадастаўлення прытулку.

У выніку імплементацыі Мемарандума аб узаемаразуменні ў дачыненні да дзейнасці па назіранні за межамі, распрацаванага ДПС, УВКБ і літоўскім Чырвоным Крыжам у 2010, на літоўскай мяжы было выяўлена большая колькасць асоб, якія звяртаюцца за міжнароднай абаронай. Тым не менш, па-ранейшаму існуе некаторая занепакоеннасць адносна доступу на тэрыторыю і магчымасці карыстацца працэдурамі прадастаўлення прытулку. Да прыкладу, Вярхоўны Суд Літвы ў справе аб маральнай шкодзе пастанавіў, што, нягледзячы на досыць выразны выклад матываў уцёкаў, двум афганскім грамадзянам было адмоўлена ў доступе да працэдур прадастаўлення прытулку. Замест гэтага яны былі падвергнуты судовага пераследу і і змешчаныя пад варту да суда ў сувязі з незаконным перасячэннем мяжы.

УВКБ вядома аб іншых падобных выпадках, калі мела месца затрымка доступу да працэдур прадастаўлення прытулку.

...

УВКБ падкрэслівае, што жаданне хадайнічаць аб прадастаўленні абароны не павінна выяўляцца ў нейкай канкрэтна пэўнай форме, і што слова "прытулак" не абавязкова павінна быць выкарыстана ў прамой форме. Любога выказвання страху ў адносінах да вяртання на радзіму дастаткова, каб вызначыць магчымую патрэбнасць у прытулку. Такім чынам, у тых выпадках, калі маюцца прыкметы таго, што замежныя грамадзяне або асобы без грамадзянства асцерагаюцца вяртання на радзіму або ў краіну, дзе яны раней пастаянна пражывалі, прадстаўнікі ДПС павінны даць ім інфармацыю аб працэдурах прадастаўлення прытулку, неадкладна зарэгістраваць іх хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку і перадаць гэтую інфармацыю ў Цэнтральны дырэктыўны орган.

Рэкамендацыя:

УВКБ рэкамендуе ўраду Літвы:

а. Забяспечыць, каб асобы, якія шукаюць міжнароднай абароны, былі выяўленыя, у тым ліку прапускныя пункты і месцы пазбаўлення волі, каб ім была прадастаўлена інфармацыя аб працэдурх прадастаўлення прытулку, каб яны былі зарэгістраваныя ў якасці просьбітаў прытулку, а іх хадайніцтвы перададзеныя адпаведнаму органу без памаруджвання.

IV. АДПАВЕДНЫЯ ДАКУМЕНТЫ САВЕТА ЕЎРОПЫ.

54. Адпаведныя часткі прынятай 5 лістапада 1981 года рэкамендацыі Камітэта міністраў дзяржавам-сябрам No. R (81) 16 адносна уніфікацыі нацыянальных працэдур, якія тычацца прадастаўлення прытулку, прадугледжваюць:

1. Усе просьбы аб прадастаўленні прытулку павінны разглядацца аб'ектыўна і бесстаронне.

2. Рашэнне па хадайніцтве аб прадастаўленні прытулку прымаецца толькі цэнтральным органам.

3. Органам, адказным за памежны кантроль, а таксама мясцовым органам улады, закліканым разглядаць просьбы аб прадастаўленні прытулку, павінны быць прадастаўлены дакладныя інструкцыі ў дачыненні да разгляду такіх просьбаў. Гэтыя інструкцыі ў прыватнасці:

i. прыцягнуць увагу вышэйзгаданых органаў, асабліва да пытанняў абавязацельства павягі прынцыпу *недапушчальнасці прымусовага вяртання*;

ii. абавязаць гэтыя органы даць цэнтральнаму органу ўсю магчымую інфармацыю ў мэтах разгляду звароту;

iii. падкрэсліць неабходнасць уліку канкрэтнай сітуацыі, у якой знаходзіцца просьбіт прытулку, уключаючы, у залежнасці ад абставін, цяжкасці, з якімі ён можа сутыкнуцца пры прадстаўленні сваёй просьбы.

4. Пакуль цэнтральны орган, згаданы ў пункце 2, не прыняў рашэнне датычна хадайніцтва аб прытулку, заяўніку павінна быць дазволена заставацца на тэрыторыі дзяржавы, калі толькі цэнтральны ўпаўнаважаны орган не ўсталюе, што падставы падачы хадайніцтва не маюць ніякай сувязі з пошукам прытулку, у прыватнасці — што яно падрабленае або не адказвае крытэрам для прадастаўлення статусу бежанца, замацаваным у артыкуле 1.А (2) Жэнеўскай канвенцыі 1951 года і іншым крытэрам, якія апраўдваюць прадастаўленне прытулку.

55. Адпаведныя часткі прынятай 15 снежня 1998 года, Рэкамендацыі Камітэта міністраў дзяржавам-удзельніцам No. R (88) 15 адносна падрыхтоўкі службовых асоб, якія першымі ўступаюць у кантакт з асобамі, што шукаюць прытулку, у прыватнасці, на пунктах памежнага кантролю, прадугледжваюць:

“ ...

Прымаючы ва ўвагу тое, што для эфектыўнага выканання іх важных задач і папярэджання выпадкаў прымусовага вяртання і адмовы ў дапамозе просьбітам на мяжы, а таксама забеспячэння бесперашкоднага доступу да працэдур прадастаўлення прытулку тым, каму ён неабходны, службовым асобам, якія першымі ўступаюць у кантакт з шукальнікамі прытулку, у прыватнасці, тым, хто выконвае свае абавязкі на пунктах памежнага кантролю, неабходна прайсці адпаведную паўнавартасную падрыхтоўку без адрыву ад працы ў дачыненні да таго, як распазнаваць просьбы аб абароне і вырашаць асаблівыя сітуацыі, звязаныя з прасіцелямі прытулку.

...

Рэкамендуе дзяржавам-удзельніцам забяспечыць, кабасобы, якія першымі ўступаюць у кантакт з бежанцамі, павінны прайсці падрыхтоўку па пытаннях таго, як распазнаваць просьбы аб абароне і ўрэгуляваць асаблівыя сітуацыі, звязаныя з просьбітамі прытулку.

1. Для службовых асоб, абавязаных накіроўваць просьбітаў прытулку ў кампетэнтныя органы, якія разглядаюць хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку, падрыхтоўка павінна прывесці да набыцця:

1.1. Базавых ведаў аб палажэннях нацыянальнага заканадаўства, якія адносяцца да абароны просьбітаў прытулку і бежанцаў, уключаючы адпаведныя адміністрацыйныя пытанні, дасведчанасці аб унутраных інструкцыях, дзе гэта дастасавальна, якія рэгулююць зварот з просьбітамі прытулку.

1.2 Базавых ведаў аб палажэннях Канвенцыі 1951 года і пратакола, што датычыцца статусу бежанцаў, прынятага ў 1967 годзе, а таксама аб прадугледжаных у міжнародным праве агульных прынцыпах абароны бежанцаў — у прыватнасці - аб забароне прымусовага вяртання і сітуацыях незаконнага знаходжання бежанцаў у краіне прытулку.

1.3 Базавых ведаў аб палажэннях, якія тычацца забароны катаванняў і бесчалавечнага або зневажальнага гіднасць адносіны ці пакаранняў, замацаваных у Еўрапейскай канвенцыі аб правах чалавека.

1.4 Базавых ведаў аб абмежаваннях у дачыненні да ўтрымання пад вартай у адпаведнасці з нацыянальным заканадаўствам і міжнародным правам.

1.5 Навыкаў выяўлення і разумення просьбаў аб прадастаўленні прытулку нават у выпадках, калі шукальнікі не ў стане выразна выказаць свой намер хадайнічаць аб атрыманні прытулку, а таксама асноўных навыкаў зносін з такімі асобамі, уключаючы асоб з асаблівымі патрэбамі.

1.6 Здольнасці зрабіць правільны выбар і і выкарыстання перакладчыка ў выпадку неабходнасці.

...

V. АДПАВЕДНЫЯ ПАЛАЖЭННІ Ў ЗАКАНАДАЎСТВЕ ЕЎРАПЕЙСКАГА САЮЗА

56. Адпаведныя палажэнні Хартыі Еўрапейскага Саюза аб асноўных правах кажуць:

Артыкул 18. Права на прытулак.

“Права на прытулак гарантуецца пры выкананні правілаў Жэнеўскай канвенцыі ад 28 ліпеня 1951 года і Пратакола ад 31 студзеня 1967 года аб статусе бежанцаў, і ў адпаведнасці з дагаворам, які засноўвае еўрапейскую

супольнасць, і Дагаворам аб функцыянаванні Еўрапейскага саюза (тут і далей — дагаворы).”

Артыкул 19. Абарона ў выпадку перамяшчэння, высылкі або экстрадыцыі

“ ...

2. Ніхто не можа быць перамешчаны, высланы або выдадзены дзяржаве, у якой існуе сур'ёзная пагроза таго, што асоба будзе падвергнутая смяротнаму пакаранню, катаванням ці іншаму бесчалавечнаму або зневажальнаму годнасць адносінах або пакаранню.”

57. Адпаведныя часткі рэгламенту (ЕС) 2016/399 Еўрапейскага парламента і Савета ад 9 сакавіка 2016 года аб Кодэксе Саюза аб рэжыме перасячэння людзьмі межаў (Шэнгенскім Кодэксе аб межах) прадугледжваюць:

“ ...

(36) сапраўдны рэгламент паважае асноўныя правы і прытрымліваецца прынцыпам, якія прызнаныя, у прыватнасці, Хартыяй Еўрапейскага Саюза аб асноўных правах. Ён павінен прымяняцца з улікам абавязацельстваў дзяржаў-удзельнікаў у сферы міжнароднай абароны і недапушчальнасці прымусовага вяртання.

Артыкул 3. Сфера прымянення

“Сапраўдны рэгламент прымяняецца да любой асобы, якая перасякае ўнутраныя або знешнія межы дзяржаў-удзельнікаў, без шкоды:

...

(b) правах бежанцаў і асоб, якія хадаінічаюць аб міжнароднай абароне, асабліва ў тым, што тычыцца недапушчальнасці прымусовага вяртання.”

Артыкул 4. Асноўныя правы

“Дзеянні дзяржаў-удзельніц пры ўжыванні гэтага Рэгламенту павінны ў поўнай меры адпавядаць заканадаўству Еўрапейскага саюза, у тым ліку Хартыі Еўрапейскага Саюза аб асноўных правах (далей — “Хартыя”), адпаведныя нормы міжнароднага права, у тым ліку Канвенцыю аб статусе бежанцаў, складзеную ў Жэневе 28 ліпеня 1951 года (далей — “Жэнеўская канвенцыя”), абавязкі, звязаныя з доступам да міжнароднай абароны, у прыватнасці, прынцып *невывысылкі*, і асноўныя правы. У адпаведнасці з агульнымі прынцыпамі права Саюза, рашэнні, якія прымаюцца на падставе гэтага рэгламенту, павінны мець індывідуальны характар ...”

Артыкул 14. Адмова ва ўездзе

“1. Ва ўездзе на тэрыторыю дзяржаў-удзельнікаў адмаўляецца грамадзяніну трэцяй краіны, які не выконвае ўсіх умоваў уезду ... Дадзенае правіла не наносіць шкоды прымяненню спецыяльных палажэнняў адносна права на прытулак і міжнародную абарону або адносна выдачы віз для працяглага знаходжання.

2. Ва ўездзе можа быць адмоўлена толькі з дапамогай матываванага рашэння з указаннем дакладных падстаў адмовы. Дадзенае рашэнне прымаецца упаўнаважаным на тое нацыянальным заканадаўствам. Яно ўступае ў сілу неадкладна.

...

3. Асобы, якім адмоўлена ва ўездзе, маюць права на абскарджанне рашэння. Скаргі падаюцца ў адпаведнасці з нацыянальным правам. Грамадзяніну трэцяй краіны таксама прадастаўляюцца пісьмовыя звесткі адносна кантактных пунктаў, здольных паведаміць інфармацыю аб прадстаўніках, упаўнаважаных у адпаведнасці з нацыянальным заканадаўствам дзейнічаць ад імя грамадзяніна трэцяй краіны.

Падача такой скаргі не прыпыняе дзеянне рашэння аб адмове ва ўездзе ...”

Артыкул 16. Ажыццяўленне кантролю

“1. Памежны кантроль ... ажыццяўляецца супрацоўнікамі памежнай службы ў адпаведнасці з палажэннямі гэтага рэгламенту і нацыянальным правам.

...

дзяржавы-ўдзельніцы сочаць за тым, каб супрацоўнікі памежнай службы былі спецыяльна падрыхтаваны і прайшлі належнае навучанне прафесіяналамі ... Навучальныя праграмы павінны ўключаць спецыялізаваную падрыхтоўку па выяўленні і вырашэнню сітуацый, якія закранаюць уразлівых асоб, такіх, як непаўналетнія асобы без суправаджэння і ахвяры гандлю людзьмі. дзяржавы-ўдзельніцы ... павінны заахвочваць супрацоўнікаў памежнай службы да вывучэння моў, неабходных для ажыццяўлення іх функцый ...”

58. Адпаведныя часткі Дырэктывы 2011/95 / ЕВ Еўрапейскага парламента і Савета ЕС ад 13 снежня 2011 па стандартах для кваліфікацыі грамадзян трэціх краін або асоб без грамадзянства ў якасці бенефіцыяраў міжнароднай абароны, па адзіным статусе для бежанцаў або для асоб, якія маюць права на

дадатковую абарону, і па змесце якая прадастаўляецца абароны (тут і далей - the Qualification Directive "Кваліфікацыйная Дырэктыва") прадугледжваюць:

Артыкул 2. Вызначэнне

“ ...

(f) "асоба, якая мае права на дадатковую абарону" — грамадзянін трэцяй краіны або асоба без грамадзянства, якая не кваліфікуецца ў якасці бежанца, але ў дачыненні да якой маюцца істотныя падставы меркаваць, што ў выпадку вяртання ў сваю краіну паходжання або, у выпадку асобы без грамадзянства, у сваю краіну апошняга пастаяннага пражывання, такая асоба сутыкнецца з рэальнай небяспекай нанясення сур'ёзнай шкоды, як гэта вызначаецца ў артыкуле 15, і на якога ці якую не распаўсюджваюцца артыкулы 17(1) і (2), і які ці якая не можа ці, у сувязі з такой рызыкай, не жадае скарыстацца абаронай такой краіны;...”

Артыкул 15. Сур'ёзная шкода

"Сур'ёзная шкода ўключае:

(a) смяротнае пакаранне або прывядзенне яе ў выкананне; або

(b) катаванні або бесчалавечнае ці прыніжаючае годнасць абыходжанне ці пакаранне заяўніка ў краіне паходжання; або

(c) сур'ёзная і індывідуальная пагроза жыццю або грамадзянскай асобе па прычыне масавага гвалту ў сітуацыях міжнароднага або ўнутранага ўзброенага канфлікту.”

Артыкул 21. Абарона ад прымусовага вяртання

“1. дзяржавы-ўдзельніцы прытрымліваюцца прынцыпу пытання ў адпаведнасці са сваімі міжнароднымі абавязацельствамі ...”

59. Рэгламент (ЕС) № 604/2013 Еўрапейскага парламента і Савета ЕС ад 26 чэрвеня 2013 (Дублінскі рэгламент) устанаўлівае крытэрыі і механізмы вызначэння дзяржаў-удзельніц, якія нясуць адказнасць за разгляд хадайніцтва аб міжнароднай абароне, пададзенай у адной з дзяржаў-удзельнікаў грамадзянінам трэцяй краіны або асобай без грамадзянства.

У главе III выкладзены правілы вызначэння дзяржавы-ўдзельніцы, адказнага за разгляд хадайніцтваў аб прадастаўленні прытулку, пададзеных наступнымі катэгорыямі асоб: непаўналетнія асобы без суправаджэння; асобы, членам сям'і якіх было прадастаўлена прытулак у дадзенай дзяржаве, або якія падалі заяву аб прадастаўленні такога; асобы, якія маюць дзеючую візу або від на жыхарства ў дадзенай дзяржаве; асобы, якія нелегальна перасеклі мяжу

дадзенай дзяржавы; асобы, якім было адмоўлена ў прадастаўленні візы ў дзяржаве-удзельніку; а таксама асобы, якія звярталіся за міжнароднай абаронай у міжнароднай транзітнай зоне аэрапорта.

Пункт 2 артыкула 3 прадугледжвае, што ў тых выпадках, калі не ўўляецца магчымым прызначыць адказную дзяржаву на падставе крытэрыяў, выкладзеных у главе III, першая дзяржава-удзельніца, у якой была пададзена хадайніцтва аб прадастаўленні міжнароднай абароны, нясе адказнасць за яго разгляд.

60. Адпаведныя часткі Дырэктывы 2013/32 / ЕУ Еўрапейскага парламента і Савета ЕС ад 26 чэрвеня 2013 аб агульных працэдурах прадастаўлення і пазбаўлення міжнароднай абароны (“Дырэктыва аб працэдурах прадастаўлення прытулку”) прадугледжваюць:

Артыкул 6. Доступ да працэдуры

“1. Калі асоба падае заяву аб прадастаўленні міжнароднай абароны ў орган улады, які ў адпаведнасці з нацыянальным заканадаўствам ўпаўнаважаны праводзіць рэгістрацыю такіх заяў, рэгістрацыя павінна быць ажыццёўлена не пазней трох рабочых дзён з моманту складання заявы.

Калі заяву аб прадастаўленні міжнароднай абароны адрасавана іншым органам улады, якія патэнцыйна могуць атрымліваць такія заявы, але, згодна нацыянальнаму заканадаўству, не ўпаўнаважаны іх разглядаць, дзяржавы-ўдзельніцы павінны забяспечыць ажыццяўленне рэгістрацыі не пазней шасці рабочых дзён з моманту складання заявы.

дзяржавы-ўдзельніцы павінны забяспечыць, каб згаданыя іншыя органы ўлады, якія патэнцыйна могуць атрымліваць заявы аб прадастаўленні міжнароднай абароны, такія як паліцыя, памежная служба, іміграцыйная служба і супрацоўнікі месцаў утрымання пад вартай валодалі адпаведнымі звесткамі, а іх персанал прайшоў неабходную падрыхтоўку, якая адпавядае іх задачам і абавязкам, і быў праінструктаваны інфармаваць заяўнікаў аб месцы і спосабе падачы заявы аб прадастаўленні міжнароднай абароны ...”

Артыкул 8. Інфармацыя і юрыдычная кансультацыя ў месцах утрымання пад вартай і ў пунктах перасячэння мяжы

“1. У выпадках, калі маюцца падставы меркаваць, што грамадзяне трэціх краін або асобы без грамадзянства, якія змяшчаюцца пад вартай або знаходзяцца ў пунктах перасячэння мяжы, у тым ліку ў транзітных зонах на знешніх межах, могуць выявіць жаданне падаць заяву аб прадастаўленні міжнароднай абароны, дзяржавы-ўдзельніцы павінны забяспечыць іх інфармацыяй аб такой магчымасці. У такіх пунктах перасячэння мяжы і месцах

утрымання пад вартай дзяржавы-ўдзельніцы павінны забяспечыць наяўнасць перакладчыцкіх паслуг у той меры, у якой гэта патрабуецца для забеспячэння доступу да працэдуры прадастаўлення прытулку.

2. дзяржавы-ўдзельніцы павінны забяспечыць, каб арганізацыям і асобам, якія прадстаўляюць юрыдычныя кансультацыі заяўнікам, быў прадастаўлены эфектыўны доступ да заяўнікаў, якія знаходзяцца ў пунктах перасячэння мяжы, у тым ліку ў транзітных зонах на знешніх межах. дзяржавы-ўдзельніцы могуць устанаўліваць правілы, якія тычацца знаходжання такіх арганізацый і асоб на тэрыторыі згаданых пунктаў перасячэння мяжы і, у прыватнасці, прадугледжваць прадастаўленне такога доступу з пагаднення кампетэнтных органаў улады дзяржаў-удзельнікаў. Абмежаванні ў такім доступе дапускаюцца толькі ў выпадках іх аб'ектыўнай неабходнасці ў адпаведнасці з нацыянальным заканадаўствам у сувязі з меркаваннямі бяспекі, грамадскага парадку і адміністрацыйнага кіравання ў такіх пунктах перасячэння мяжы, пры ўмове, што доступ не з'яўляецца строга абмежаваным або немагчымым ...”

VI. АДПАВЕДНАЯ ІНФАРМАЦЫЯ АБ ДЗЯРЖАВЕ

А. Чачэнская Рэспубліка, Расійская Федэрацыя

61. У сваім штогадовым дакладзе аб стане правоў чалавека ў свеце ў 2017 годзе, Amnesty International адзначыла:

“Працягваюць паступаць паведамленні аб сур'ёзных парушэннях правоў чалавека, уключаючы гвалтоўныя знікненні, незаконныя затрымання, катаванні і іншыя віды жорсткага абыходжання з затрыманымі, а таксама пакарання без належнага судовага разбору на Паўночным Каўказе. Сітуацыя ў Чачні пагаршаецца. Захоўваецца беспакаранасць за апошнія інцыдэнты з ужываннем гвалту ў дачыненні да праваабаронцаў у Чачні.

...

“Новая газета” паведаміла аб пачаўшыхся ў снежні 2016 незаконных затрыманнях дзясяткаў чалавек і пра таямніцай пакарання спецслужбамі 26 студзеня па меншай меры 27 палонных. Вядома, што да канца года ніхто не быў прыцягнуты да адказнасці, раследванне ў дачыненні да каго-небудзь у сувязі з дадзенымі інцыдэнтамі таксама не было пачата”.

62. У сваім штогадовым дакладзе аб сітуацыі ў галіне правоў чалавека ў 2017, Human Rights Watch заявілі:

“У пачатку 2017 года чачэнскія сілавікі незаконна затрымалі і катавалі меркаваных джыхадзістаў. “Новая газета” паведаміла, што ў снежні студзені 2016 і 2017, чачэнская паліцыя ў пазасудовым парадку пакаралі смерцю 27 затрыманых; праваабарончы цэнтр “Мэмарыял” заявіў, што, згодна з вынікамі іх

расследавання, 23 чалавека з спісу "Новай газеты" зніклі, а двое памерлі пасля выкрадзення супрацоўнікамі мясцовай службы бяспекі."

63. У сваім дакладзе "Расійская Федэрацыя-дзяржаўныя суб'екты абароны", які быў завершаны ў снежні 2016 і апублікаваны ў сакавіку 2017, Еўрапейскае ўпраўленне па аказанні дапамогі ў прадастаўленні прытулку заявіла (спасылкі апушчаны):

"...

Human Rights Watch паведамілі, што чачэнскі ўрад разгарнуў кампанію па падаўленні любой апазіцыі Кадыраву з дапамогай фізічных нападаў, незаконных затрыманняў, знікненняў і пераследаў. Гэтыя парушэнні ўзмацніліся ў канцы 2015 года пасля таго, як насельніцтва стала больш крытычна ставіцца да свайго лідэра з-за падзення коштаў на нафту і развальвання эканомікі. Згодна з Human Rights Watch "асноўнымі ахвярамі такіх рэпрэсій з'яўляюцца жыхары Чачні, якія выказваюць незадаволенасць або відавочна неахвотна ўхваляюць чачэнскае кіраўніцтва і ягоную палітыку".

...

Паводле некалькіх крыніц, улады актыўна пагражаюць тым, хто адстойвае свае правы перад урадам або ўплывовымі асобамі. Дацкая іміграцыйная служба даведалася ад "Мемарыяла", што "людзям робяць перашкоды ў дачыненні да падачы скаргаў" у Еўрапейскі суд па правах чалавека і пагражаюць іх адвакатам.

...

... Human Rights Watch адзначае недастатковую справаздачнасць пра выпадкі злоўжыванняў, парушэнні не могуць быць асветлены ў сувязі з пераважнай атмасферай страху, жыхароў "прымусілі замаўчаць шляхам запалохванняў". Некалькі крыніц паведамілі Landinfo, што яны не здраджыць галоснасці інфармацыю, калі сям'я асцерагаецца наступстваў. Урад валодае шматлікімі інструментамі для таго, каб прымусіць маўчаць ахвяр парушэнняў правоў чалавека: у справаздачах згадваюцца пагрозы забойствам, пагрозы сэксуальнага гвалту над сваячкамі, абвінавачванні ў прастытуцыі або наркаманіі, сфабрыкаваныя абвінавачванні і фізічны гвалт ...

...

Паводле некалькіх крыніц, жорсткае абыходжанне з мэтай прымусу да дачы прызнальных паказанняў з'яўляецца звычайнай з'явай у Чачні. Дакладчык камісіі па юрыдычных пытаннях і правах чалавека Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы ў чэрвені 2016 заявіў, што ён "быў праінфармаваны ў рамках

[свайго] мандата [...], што паліцэйскія па-ранейшаму рэгулярна ўжываюць катаванні для атрымання прызнанняў, што застаецца асновай для вынясення судамі абвінавачных прысудаў".

... (Паводле "Мемарыяла", які цытуецца ў справаздачы DIS), паліцыя і следчыя клапацяцца пра тое, каб на целе падазраванага не заставалася слядоў збіцця, якія можа заўважыць суддзя, шляхам выкарыстання метадаў жорсткага абыходжання, якія не пакідаюць слядоў, альбо шляхам адтэрміноўкі моманту прадстаўлення абвінавачанага яго адвакату і суду. Яны таксама пагражаюць лекарам, каб апошнія не фіксавалі прыкметы жорсткага абыходжання ў сваіх медыцынскіх справаздачах.

В. Беларусь

64. У сваім штогадовым дакладзе аб сітуацыі ў галіне правоў чалавека ў свеце Amnesty International у 2017 годзе заявіла, што Беларусь мае патрэбу ў сістэме прадастаўлення прытулку, якая функцыянуе, і што краіна неаднаразова перадавала асоб, якія маюць патрэбу ў міжнароднай абароне, уладам краін, у якіх такім асобам пагражала рэальная небяспека прымянення катаванняў ці іншых відаў жорсткага абыходжання.

65. У сваім штогадовым дакладзе аб сітуацыі ў галіне правоў чалавека ў 2017 годзе Human Rights Watch заявіла:

"Беларусь не змагла забяспечыць дзейсную абарону сотням просьбітаў прытулку, пераважна з Чачэнскай рэспублікі, што прыбылі ў Беларусь з мэтай перасячэння мяжы з Польшчай і звароты з просьбай аб прадастаўленні прытулку. У Беларусі адсутнічае функцыянуючая сістэма прадастаўлення прытулку. У 2017 годзе яна вярнула прынамсі двух просьбітаў прытулку з Чачні назад у Расею, якую ўлады разглядаюць як бяспечную краіну паходжання, тым не менш падвергнуўшы просьбітаў сур'ёзнай небяспекі жорсткага абыходжання."

ПРАВА

I. МЕРКАВАНАЕ ПАРУШЭННЕ З АРТЫКУЛА КАНВЕНЦЫІ

66. Заяўнікі скардзіліся на тое, што літоўскія ўлады адмаўляліся разглядаць іх хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку і вярталі іх у Беларусь, тым самым падвяргаючы іх рэальнай небяспекі прымянення катаванняў або бесчалавечага звароту ў Расіі. Яны спасылаліся на артыкул 3 Канвенцыі, якая абвяшчае:

"Ніхто не павінен падвяргацца катаванням або бесчалавечнаму або зневажальнаму годнасць абыходжанню або пакаранню."

А. Прымальнасць

1. Адпаведнасць *ratione personae*

(а) Доказы бакоў

67. Урад заявіў, што, паколькі заяўнікам было дазволена ўехаць у Польшчу, і іх хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку разглядаюцца польскімі ўладамі (гл. пункты 25 і 26 вышэй), "Літва не абавязаная ініцыяваць працэдуру разгляду хадайніцтва абпрытулку ў дачыненні да тых жа асоб." Ёнсцвярджаў, што Літва "больш не ажыццяўляе юрысдыкцыю ў дачыненні да заяўнікаў", такім чынам, скаргане адпавядае палажэнням Канвенцыі ў дачыненні да *ratione personae*.

68. Заяўнікі не пракаментавалі дадзены аргумент.

(б) Ацэнка Суда

69. Суд адзначае, што заяўнікі скардзіліся на тое, што супрацоўнікі літоўскай памежнай службы адмаўлялі ім у прыёме хадайніцтваў аб прадастаўленні прытулку, а таксама ва ўездзе ў Літву ў трох выпадках у красавіку і траўні 2017 года. З прадстаўленых урадам матэрыялаў застаецца незразумелым, ці мелі яны намер аспрэчыць заяўлены просьбітамі статус пацярпелых або адказнасць літоўскіх уладаў за скаргі, пададзеныя заяўнікамі. Такім чынам, Суд разгледзіць абодва гэтыя аспекты.

70. Адносна адказнасці літоўскіх уладаў Суд адзначае, што няма ніякіх сумненняў у тым, што ўсе рашэнні, якія паслужылі прадметам скаргаў заяўнікаў у сучаснай справе, былі прынятыя супрацоўнікамі літоўскай памежнай службы. Такім чынам, відавочна, што дзеянні, на якія скардзіліся заяўнікі, маглі быць пастаўлены ў віну Літве, а значыць, падпадалі пад яе юрысдыкцыю прадугледжаную ў 1 артыкуле Канвенцыі. Не выклікае сумненняў і тое, што на момант, калі заяўнікам было адмоўлена ва ўездзе ў Літву (красавік і травень 2017 года), іх хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку яшчэ не разглядаліся ў Польшчы — разгляд хадайніцтваў аб прадастаўленні прытулку ў Польшчы было толькі ініцыявана ў пачатку 2018 года (гл. пункты 25 і 26 вышэй).

Адпаведна, няма ніякіх падстаў для выключэння адказнасці Літвы за разгляд хадайніцтваў аб прадастаўленні прытулку, пададзеных у красавіку і траўні 2017 (гл. адпаведны акт ЕС у пункце 59 вышэй)

71. У дачыненні да статусу заяўнікаў як пацярпелых Суд зноў пацвярджае, што рашэнне або мера, спрыяльныя для заяўніка, у прынцыпе не з'яўляюцца дастатковымі для таго, каб пазбавіць яго ці яе статусу "ахвяры", пакуль нацыянальныя органы ўлады не прызналі прама ці па сутнасці, а затым не далі сатысфакцыю за парушэнне Канвенцыі (гл. Нада супраць Швейцарыі [GC], № 10593/08, § 128, ЕСПЧ 2012, і згаданыя ў ім справы). Урад не заяўляў,

што падобныя меры былі прынятыя літоўскімі ўладамі ў дачыненні да заяўнікаў, і Суд не лічыць, што наступнае разбіральніцтва аб прадастаўленні прытулку ў Польшчы задаволіла б прэтэнзіі, звязаныя са зваротам да заяўнікаў з боку літоўскіх уладаў.

72. Адпаведна, Суд адхіляе пярэчанне ўрада аб неадпаведнасці *ratione personae*.

2. Вычарпанне унутраных сродкаў прававой абароны (а) прадстаўлення бакоў

(i) урад

73. Урад сцвярджаў, што заяўнікі не абскардзілі ні адно з рашэнняў аб адмове ім ва ўездзе ў Літву. Яны заявілі, што заяўнікі былі праінфармаваныя аб магчымасці падачы апеляцыі, паколькі інфармацыя была ўключана ў тэкст рашэнняў, і ў адным з трох выпадкаў (11 траўня 2017 года) заяўнікі ў відавочнай форме прызналі, што рашэнні былі перакладзены на рускую мову. (гл. пункт 15 вышэй).

74. Урад сцвярджаў, што апеляцыя ў адміністрацыйным судзе можа быць эфектыўным сродкам прававой абароны адносна скаргаў парушальнікаў. Яны заявілі, што, у адпаведнасці з нацыянальным заканадаўствам, адміністрацыйныя суды граюць значную ролю ў разглядзе справы, таму іх аналіз “меркавана” не абмяжоўваўся б фармальнасцямі (г.зн. ці мелі заяўнікі дзеючыя візы або дазвол на пражыванне), але ўлічылі б усе неабходныя абставіны сітуацыі, у якой апынуліся заяўнікі.

75. Урад прадаставіў наступныя прыклады ўнутранага прэцэдэнтнага права, якія ён палічыў дарэчнымі:

- У шасці выпадках, пачынаючы з 2007 па 2017, Віленскі акруговы адміністрацыйны суд і Вышэйшы адміністрацыйны суд разгледзелі адмовы ва ўездзе, выдадзеныя розным замежным грамадзянам на падставах, звязаных з нацыянальнай бяспекай. Ва ўсіх названых выпадках апеляцыі заяўнікаў былі адхіленыя.

- У трох выпадках, якія датуюцца 2016 і 2017, Віленскі акруговы адміністрацыйны суд разгледзеў адмовы ва ўездзе, выдадзеныя на падставе няздольнасці заяўнікаў абгрунтаваць мэту свайго меркаванага знаходжання ў Літве. Ён адхіліў апеляцыі заяўнікаў па ўсіх гэтых справах.

- У адной справе, узбуджанай у 2007 годзе, Каўнаскі акруговы адміністрацыйны суд пастанавіў, што асоба, якой было адмоўлена ва ўездзе на падставе адсутнасці дзейнай візы, фактычна была вызвалена ад патрабавання, звязанага з наяўнасцю візы. Пасля гэтага асобе была прысуджана кампенсацыя за матэрыяльную і нематэрыяльную шкоду.

- У адной справе, узбуджанай у 2013 годзе, Віленскі акруговы адміністрацыйны суд устанавіў, што асоба, якой была адмоўлена ва ўездзе на падставе

знаходжання ў спісе замежных грамадзян, якім забаронены ўезд у Літву, фактычна адсутнічала ў гэтым спісе.

Урад заявіў, што, хоць не ўсе заяўнікі па вышэйзгаданых справах дамагліся поспеху ў разглядзе сваіх апеляцый, важна падкрэсліць, што адміністрацыйныя суды правялі незалежны аналіз адпаведных абставінаў, а не проста паўтарылі падставы, прадстаўленыя памежнымі службамі.

76. Урад таксама спаслаўся на рашэнне Віленскага адміністрацыйнага суда ад снежня 2017 года і рашэнне Вышэйшага адміністрацыйнага суда, вынесеныя ў лютым 2018 года, у якіх скаргі ісцоў, якія знаходзіліся ў аналагічнай сітуацыі з заяўнікамі па гэтай справе, былі задаволеныя (гл. пункты 48-50 вышэй).

77. Далей урад сцвярджаў, што адсутнасць аўтаматычнага прыпыняльнага дзеяння апеляцыі на рашэнне аб вяртанні адпавядае Шэнгенскаму Кодэксу аб межах (гл. артыкул 14 дадзенага Кодэкса, цытуемы ў пункце 57 вышэй). Тым не менш, урад сцвярджаў, што заяўнікі мелі права хадайнічаць аб прыпыненні іх высылкі ў адпаведнасці з нормамі ўнутранага заканадаўства датычна часовых мер (гл. пункт 38 вышэй). Таксама ўрад заявіў, што, у любым выпадку, справы, якія маюць дачыненне да высылкі замежнікаў, звычайна разглядаліся адміністрацыйнымі судамі ў першачарговым парадку, так што разгляданне апеляцыі не заняло б шмат часу. У якасці прыкладу яны спаслаліся на справу, у якім замежнікі падалі скаргу ў верасні 2017 года, ім далі час на выпраўленне скаргі да кастрычніка 2017 года, рашэнне першай інстанцыі было прынята ў снежні 2017 года, а канчатковае рашэнне было прынята Вышэйшым адміністрацыйным судом у лютым 2018 года (гл. пункты 48-50 вышэй).

77. Далей Урад сцвярджаў, што адсутнасць дзеяння апеляцыі, якое аўтаматычна прыпыняе рашэнне аб вяртанні, адпавядае Шэнгенскаму кодэксу аб межах (гл артыкул 14 дадзенага Кодэкса, цытуемых у пункце 57 вышэй). Тым не менш, Урад сцвярджаў, што заяўнікі мелі права хадайнічаць аб прыпыненні іх высылкі ў адпаведнасці з нормамі ўнутранага заканадаўства датычна часовых мер (гл пункт 38 вышэй). Таксама Урад заявіў, што, у любым выпадку, справы, якія маюць дачыненне да высылкі замежнікаў, звычайна разглядаліся адміністрацыйнымі судамі ў першачарговым парадку, так што разгляд апеляцыі не заняў бы шмат часу. У якасці прыкладу яны спаслаліся на справу, у якой замежнікі падалі скаргу ў верасні 2017 года, ім далі час на выпраўленне скаргі да кастрычніка 2017 года, рашэнне першай інстанцыі было прынята ў снежні

2017 года, а канчатковае рашэнне было прынята Вышэйшым адміністрацыйным судом у лютым 2018 год (гл пункты 48-50 вышэй).

(ii) Заявители

78. Першапачаткова заяўнікі сцвярджалі, што пра магчымасць абскардзіць рашэнні Дзяржаўнай памежнай службы аб адмове ва ўездзе ў Літву не было паведамлена ў двух з трох спробаў заяўнікаў перасекчы мяжу - рашэнні, прынятыя 16 красавіка і 22 мая 2017 года не былі пераведзены на рускую мову і былі даступныя толькі на літоўскай і англійскай мовах, якія заяўнікі не разумелі.

79. Далей яны ўказалі, што абскарджанне ў адміністрацыйных судах не магло быць сродкам эфектыўнай прававой абароны, таму што такая апеляцыя не мае аўтаматычна прыпыняючага дзеяння і не выключала магчымасці вяртання ў Беларусь.

80. Заяўнікі таксама сцвярджаюць, што пасля вяртання ў Беларусь яны маглі знаходзіцца ў краіне яшчэ некалькі месяцаў - да 10 ліпеня 2018 года. Яны заявілі, што разбіральніцтва ў літоўскіх адміністрацыйных судах заняло б большы прамежак часу, і, такім чынам, не было б эфектыўным, паколькі ім давялося б вярнуцца ў Расію ці застацца ў Беларусі нелегальна пад пагрозай дэпартацыі.

81. У заключэнні просьбіты адзначылі, што справы, згаданая Урадам (гл пункт 75 вышэй) не маюць дачынення да іх сітуацыі, паколькі ні адна з гэтых спраў не датычылася хадайніцтва аб міжнароднай абароне.

(b) Ацэнка Суда (?)

82. З самага пачатку Суд адзначае, што, калі заяўнікі паспрабавалі ўехаць у Літву 16 красавіка і 22 мая 2017 года, рашэнні аб адмове ва ўездзе былі напісаныя на літоўскай і англійскай мовах, і няма ніякіх указанняў на тое,

што яны былі перакладзены на рускую мова (гл Пункты 10 і 19 вышэй). Адпаведна, у гэтых двух выпадках заяўнікі не былі праінфармаваныя пра магчымасць абскарджання дадзеных рашэнняў, так што нельга было разумным чынам чакаць таго, што яны скарыстаюцца ёю.

83. У любым выпадку, у мностве папярэдніх разглядаў, калі пазоўнік прасіў перашкодзіць яго высылцы з Дзяржавы, якая дамаўляецца, Суд усталёўваў, што сродак прававой абароны можа быць эфектыўным толькі ў тым выпадку, калі нясе ў сабе аўтаматычна прыпыняючае дзеянне (гл., Акрамя іншых органаў ўлады, М.С.С. супраць Бельгіі і Грэцыі [GC] № 30697/09, § 293 2011 ЕСПЧ; Л.М. і іншыя супраць Расеі, № 40081/14 і два іншых, § 100, 15 кастрычніка 2015 году; і Кебе і другія супраць Украіны № 12552/12, § 101, 12 Студзеня 2017 года).

84. У дадзеным выпадку няма ніякіх сумневаў у тым, што, згодна з літоўскім заканадаўствам, абскарджанне адмовы ва ўездзе ў адміністрацыйным судзе не прадугледжвае аўтаматычна прыпыняючага дзеянне (гл пунктаў. 38, 77 і 79 вышэй). У сувязі з гэтым, нават калі б заяўнікі падалі такія апеляцыі, у адпаведнасці з літоўскім заканадаўствам яны былі б неадкладна вернуты ў Беларусь, але не атрымалі б дазволу чакаць зыходу дадзенай апеляцыі на мяжы або ў цэнтры для прыёму замежнікаў. Адпаведна, яно не можа разглядацца ў якасці эфектыўнага ўнутранага сродка прававой абароны па сэнсе пункта першага артыкула 35 Канвенцыі, якое заяўнікі павінны былі вычарпаць.

85. Нягледзячы на тое, што Урад сцвярджаў, што адсутнасць аўтаматычна прыпыняючага дзеяння адпавядала палажэнням Шэнгенскага кодэкса аб межах (пункт см. 77 вышэй), Суд лічыць гэта неістотным у сваім ацэньванні эфектыўнасці сродкаў прававой абароны па сэнсе Канвенцыі. У любым выпадку, ён адзначае, што пункт першы артыкула 14 Шэнгенскага кодэкса аб межах прадугледжвае, што яго нормы адносна адмовы ва ўездзе “не наносзяць шкоды прымяненню спецыяльных палажэнняў, якія тычацца права на прытулак, і міжнароднай абароны” (гл пункт. 57 вышэй).

86. З прычыны гэтага Суд адхіляе пярэчанне Урада ў дачыненні да вычарпання ўнутраных сродкаў прававой абароны.

3. Выснова

87. Далей Суд адзначае, што гэтая скарга не з'яўляецца відавочна неабгрунтаванай па сэнсе пункта 3 (а) Артыкулы 35 Канвенцыі, роўна як непрымальнай па якіх-небудзь іншых падставах. Таму яна павінна быць прызнана прымальнай.

В. Сутнасць разглядаемай справы

1. Довады бакоў

(а) Заяўляльнікі

88. Першапачаткова заяўнікі сцвярджалі, што меліся дастатковыя доказы таго, што яны прасілі прытулку на літоўскай мяжы. 16 красавіка 2017 года яны напісалі «Azul» на кожным з сямі рашэнняў аб адмове ва ўездзе (гл пункт 11 вышэй.) - яны сцвярджалі, што гэтыя слова звычайна выкарыстоўваецца прасіцелямі прытулку з Чачні, таму належным чынам падрыхтаваныя супрацоўнікі памежнай службы павінны былі зразумець яго. Між тым той факт, што яны прасілі пра прытулак 22 мая 2017 года, пацвярджаецца копіяй іх пісьмовага хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку і фатаграфіяй гэтай заявы разам з іх квіткамі на цягнік, якія яны далі Суду (гл пункт. 18 вышэй). Далей заяўнікі сцвярджалі, што ні ў рашэннях аб адмове ва ўездзе, ні ў афіцыйных справаздачах супрацоўнікаў памежнай службы іх начальству не было ніякай інфармацыі пра змест ўзаемадзеяння паміж заяўнікамі і памежнікамі (гл. Пункты 10, 12, 15, 16, 19 і 20 вышэй). Афіцыйныя адказы не былі прадастаўлены заяўнікам, роўна як ім не была прадастаўлена магчымасць пракаментавать іх. Адпаведна, заяўнікі адзначалі, што згаданыя справаздачы не могуць служыць доказам таго, што яны не звярталіся з просьбай аб прадастаўленні прытулку.

89. Заяўнікі таксама адзначылі, што аналагічныя сітуацыі - калі супрацоўнікі памежнай службы адмаўляліся прымаць просьбы аб

прадастаўленні прытулку - мелі месца ў мінулым: (Глядзі пункт 53 вышэй) яны спаслаліся, апроч іншага, на каментары УВКБ ў дачыненні да Літвы, а таксама на справу аб адмове ў доступе да працэдур атрымання прытулку, якая разглядалася літоўскімі адміністрацыйнымі судамі (гл. пункты 48-50 вышэй). Зыходзячы з гэтага, заяўнікі сцвярджалі, што адмова ў доступе да працэдур атрымання міжнароднай абароны на літоўскай мяжы можа насіць «сістэматычны характар».

90. Далей заяўнікі сцвярджалі, што, нават у адсутнасці відавочна выяўленых просьбаў аб прадастаўленні прытулку, літоўскае заканадаўства абавязвае памежнікаў трымацца «ініцыятыўнага падыхода» у выяўленні патэнцыйных шукальнікаў прытулку і інфармаваць іх аб іх правах і адпаведных працэдурных аспектах (пункт см. 28 вышэй). Заяўнікі адзначылі, што падобны падыход патрабуецца таксама Судом, у прыватнасці спасылаючыся пры гэтым на рашэнне па справе Хрыста Джамал і іншых супраць Італіі ([GC], № 27765/09, § 157, 2012 па ЕСПЧ). Яны таксама сцвярджалі, што, згодна з наяўнымі статыстычных дадзеных, значная доля усіх шукальнікаў прытулку ў Літве мае чачэнскае паходжанне (пункт см. 98 ніжэй), і што сам па сабе гэты факт павінен быць для памежнікаў прыкметай таго, што заяўнікі могуць мець намер звярнуцца з просьбай аб прадастаўленні прытулку.

91. Далей заяўнікі адзначылі, што адмова ў разглядзе іх хадаўніцтва аб прадастаўленні прытулку і вяртанне ў Беларусь супярэчыць прынцыпу нявысылкі, які замацаваны ў розных міжнародна-прававых дакументах. Яны сцвярджалі, што ў Беларусі адсутнічае дзейны механізм міжнароднай абароны, і краіна вядомая тым, што вяртае асоб чачэнскай нацыянальнасці ў Расію.

92. У заключэнне яны заявілі, што першы заяўнік падвяргаўся катаванням у Чачні, і што яму пагражае сур'ёзная небяспека быць падвергнутым катаванням зноў па вяртанні ў краіну. Розныя праваабарончыя арганізацыі рэгулярна паведамляюць пра сур'ёзныя парушэнні правоў чалавека ў Чачні, такіх, як пазасудовыя пакаранні смерцю, гвалтоўныя знікненні, прымяненне катаванняў, жорсткае абыходжанне і незаконныя затрыманні; парушэнні правоў чалавека ў Чачні былі прадстаўлены больш чым 200 рашэнняў, вынесеных Судом у дачыненні да Расеі. У сувязі з гэтым заяўнікі адзначаюць, што адмова літоўскіх уладаў разгледзець іх хадаўніцтвы аб прадастаўленні прытулку падвергнула іх рэальнай небяспекі прычынення сур'ёзнай шкоды ў Чачні.

(b)

Урад

93. Першапачаткова Урад заявіў, што не было "прамых сведчанняў" таго, што заяўнікі «якім-небудзь чынам выказалі жаданне хадайнічаць аб прадастаўленні прытулку ў Літве». У адказ на заяву просьбітаў аб тым, што 16 красавіка 2017 года яны напісалі "azul" на рашэннях аб адмове ва ўездзе замест іх подпісаў (гл. Пункт 88 вышэй), Урад заявіў, што супрацоўнікі памежнай службы не павінны былі «сумнявацца ў сапраўднасці подпісаў» і тлумачыць гэта як просьбу аб прадастаўленні прытулку. Урад адзначыў, што веданне рускай мовы не з'яўляецца абавязковым для літоўскіх памежнікаў, і што асоба, незнаёмая з гэтай мовай, не змагла б зразумець, што заяўнікі напісалі кірыліцай. Урад таксама падкрэсліў, што заяўнікі не пісалі нічога падобнага на рашэннях аб адмове ва ўездзе ў двух іншых выпадках (гл. Пункт 15 і 19 вышэй). Урад сцвярджае, што заяўнікі павінны былі прасіць пра прытулак «больш відавочным чынам».

94. Яны таксама сцвярджалі, што ў афіцыйных справаздачах, складзеных памежнікамі ў кожным з трох выпадкаў, калі заяўнікі спрабавалі ўехаць у Літву, змяшчалася інфармацыя пра спробы заяўнікаў уехаць у краіну і прычыны адмовы ва ўездзе (гл. Пункты 12, 16 і 20). З гэтых паведамленняў было ясна, што «памежнікі не заўважылі ніякіх прыкмет гатоўнасці заяўнікаў прасіць прытулку». Урад сцвярджаў, што заяўнікі не змаглі пракаментавачь гэтыя справаздачы, таму што яны з'яўляліся ўнутранымі дакументамі, якія не былі накіраваныя заяўнікам. Тым не менш, калі б заяўнікі абскардзілі рашэнні аб адмове ва ўездзе ў адміністрацыйныя суды, яны маглі б азнаёміцца з справаздачамі супрацоўнікаў.

95. Урад таксама сцвярджаў, што ў паведамленнях УВКБ ААН для Ўпраўлення Вярхоўнага камісара па правах чалавека (гл. Пункт 53) не змяшчалася ніякіх дадзеных пра адмовы ў прыёме заяў аб прадастаўленні прытулку на мяжы і прысутнічалі адсылкі толькі да адной справе двух грамадзян Афганістана; гэта справа была разгледжана літоўскімі судамі, якія прызналі парушэнне правоў заяўнікаў і далі ім кампенсацыю. Урад сцвярджаў, што заяўнікі не падалі якіх-небудзь дакладных доказаў таго, што хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку былі адхіленыя на мяжы Літвы. У адзіным выпадку, на які спасылаліся заяўнікі (гл. Пункты 48-50 і 89), суды абавязалі мясцовыя

органы ўлады дазволіць заяўнікам падаваць заявы аб прадастаўленні прытулку. На думку ўрада, гэты выпадак прадэманстраваў эфектыўнасць унутраных сродкаў прававой абароны, якія заяўнікі не вычарпалі (гл. Пункты 73-77).

96. Урад таксама заявіў, што літоўскае заканадаўства цалкам адпавядае міжнародным стандартам у галіне правоў чалавека, якія тычацца прытулку, уключаючы прынцып нявысылкі. Закон аб іншаземцах патрабуе, каб памежнікі прадпрымалі актыўныя дзеянні і інфармавалі замежнікаў на мяжы на зразумелай ім мове аб праве прасіць прытулку і адпаведных працэдурах (гл. Пункт 28). Урад сцвярджаў, што інфармацыя аб правах просьбітаў прытулку прадастаўлялася на ўсіх памежных кантрольна-прапускных пунктах - улёткі на некалькіх мовах, падрыхтаваныя УВКБ ААН і Літоўскім Чырвоным Крыжам, распаўсюджваліся ў месцах, даступных для просьбітаў прытулку (гл. пункт 47).

97. Акрамя таго, статус і абавязкі памежнікаў рэгуляваліся строгімі правіламі і сістэмай нагляду, якая дазваляла вышэйстаячым чыноўнікам выяўляць любыя недахопы ў працэдурах памежнага кантролю і тым самым прадухіляць памылкі ва ўжыванні закона. Усе памежнікі прайшлі навучанне па пытаннях правоў чалавека, у тым ліку права на пошук прытулку, і дзеянням, якія неабходна зрабіць, калі на мяжы было пададзена заява аб прадастаўленні прытулку. Акрамя таго, у адпаведнасці з Мемарандумам аб узаемаразуменні, падпісаным ГПС, УВКБ ААН і Літоўскім Чырвоным Крыжам у 2010 годзе (гл. пункт 47), прадстаўнікі УВКБ ААН мелі права кантраляваць прыём асоб, якія шукаюць прытулку на мяжы, падаючы дадатковыя гарантыі для забеспячэння таго, што хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку былі належным чынам зарэгістраваныя і перададзеныя кампетэнтным органам для разгляду.

98. Урад паведаміў, што за першыя дзевяць месяцаў 2017 года літоўскія ўлады атрымалі 428 заяў аб прадастаўленні прытулку (у параўнанні з 257 такімі заявамі за той жа перыяд у 2016 годзе і 205 заявамі ў 2015 годзе). Дваццаць адно хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку за 2017 год было пададзена асобамі чачэнскага паходжання.

99. Такім чынам, Урад сцвярджаў, што заяўнікі мелі магчымасць падаць хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку на мяжы, але не зрабілі гэтага. У сувязі з гэтым, Урад заявіў, што Літва, якая з'яўляецца крайняй краінай

Шэнгенскай зоны, была ўспрынятая патэнцыяльнымі прасіцелямі прытулку як «транзітная краіна на шляху ў пункты прызначэння ў Заходняй Еўропе», што можа тлумачыць «нежаданне заяўнікаў падаваць хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку ў Літве, так як яны накіроўваліся ў іншыя пункты прызначэння».

100. Яны таксама сцвярджалі, што «у адсутнасць якіх-небудзь указанняў на гатоўнасць заяўнікаў прасіць прытулку» памежнікі былі абавязаны ўжываць адпаведныя мясцовыя прававыя інструменты, а таксама прававыя інструменты ЕС пра памежны кантроль, а ў мясцовых уладаў не было ніякіх падстаў праводзіць расследаванне на прадмет патэнцыйных рызык, з якімі заяўнікі маглі сутыкнуцца ў выпадку вяртання ў Расію.

101. Урад, нарэшце, сцвярджаў, што, паколькі заяўнікам было дазволена законна знаходзіцца ў Беларусі да 10 ліпеня 2017 года, іх вяртанне туды ў красавіку і мае 2017 года не падвяргала іх якой-небудзь рызыцы, звязанай з іх вяртаннем у Расію.

2. Ацэнка Суда

(А) Важныя агульныя прынцыпы

102. Суд нагадвае, што дамоўныя дзяржавы маюць права, у адпаведнасці з устаялым міжнародным законам і іх дамоўнымі абавязацельствамі, уключаючы Канвенцыю, кантраляваць уезд, пражыванне і высылку замежнікаў. Тым не менш высылка замежніка дзяржавай, якая заключыла дамову, можа прывесці да праблем у адпаведнасці з артыкулам 3 Канвенцыі, якая кажа аб істотных падставах меркаваць, што адпаведнай асобе пагражала рэальная небяспека падвергнуцца катаванням, бесчалавечнаму або зневажальнаму чалавечую годнасць абыходжанню альбо пакаранню ў прымаючай краіне. Пры такіх абставінах артыкул 3 мае на ўвазе абавязацельства не высылать чалавека ў гэтую краіну (гл. Папашвілі супраць Бельгіі [GC], № 41738/10, §§ 172-73 13 снежня 2016 года, і прыведзеныя ў ім справы; гл. Таксама міжнародны матэрыял, названы ў пунктах 51, 56 і 58 вышэй, і адпаведнае нацыянальнае заканадаўства ў пункце 36 вышэй).

103. Датчына таго, ці задавальняюцца вышэйпаказаныя ўмовы ў дадзенай сітуацыі, Суд адзначае, што ў справах, якія тычацца высылцы

замежнікаў, Суд сам не разглядае хадайніцтва аб міжнароднай абароне і не правярае, як дзяржава кантралюе ўезд, пражыванне і высылку замежнікаў. На падставе першага артыкула Канвенцыі, асноўная адказнасць за рэалізацыю і забеспячэнне гарантаваных правоў і свабод ускладаецца на нацыянальны ўрад, які абавязаны вывучыць асцярогі заяўніка і ацаніць рызыкі, з якімі ён можа сутыкнуцца, калі застануцца ў пакінутай імі краіне, з пункту гледжання артыкула 3. Механізм падачы скаргі ў суд з'яўляецца дапаможным да нацыянальных сістэм абароны правоў чалавека. Гэты дапаможны характар сфармуляваны ў артыкуле 13 і пункце 1 артыкула 35 Канвенцыі. Адпаведна, у выпадках такога роду абавязацельствы ўладаў у адпаведнасці з артыкулам 3 па абароне недатыкальнасці асоб, пра якіх ідзе гаворка, выконваецца галоўным чынам з дапамогай адпаведных працэдур, якія дазваляюць праводзіць такое разгляд (там жа, §§ 184-85, і пералічаныя выпадкі ў ім) .

104. Суд таксама нагадвае, што ўскосная прымусовая рэпатрыяцыя замежніка, не адмяняе таго факта, што дзяржава, якая заключыла дамову, абавязана, у адпаведнасці з устаялай прэцэдэнтнай практыкай, пераканацца, каб дадзеная асоба не падвергнулася звароту, паказанаму ў артыкле 3, у выпадку рэпатрыяцыі. Дзяржава, якая забяспечвае вяртанне, павінна пераканацца ў тым, што краіна-пасярэднік прадаставіць дастатковыя гарантыі, каб дадзеная асоба не сутыкнулася з згаданым раней зваротам. Гэта абавязацельства яшчэ больш важна, калі краіна-пасярэднік не з'яўляецца чальцом Канвенцыі (гл. Хірсі Джамал і іншыя, згаданае вышэй, §§ 146-47, і прыведзеныя ў іх выпадкі).

(В) Ужыванне вышэйзгаданых прынцыпаў у дадзенай справе

105. У дадзенай справе заяўнікі сцвярджалі, што ім пагражалі катаванні ў Чачні і што Беларусь не можа лічыцца бяспечнай трэцяй краінай (гл. пункты 91 і 92 вышэй). Суд прымае да ведама агульнадаступную інфармацыю пра сітуацыю з правамі чалавека ў Чачні і недахопах сістэмы прытулку ў Беларусі (гл. пункты 61-65 вышэй). Так ці інакш, у абставінах гэтай справы, Суд лічыць, што галоўнае пытанне, на якія неабходна адказаць, заключаюцца не ў тым, ці сапраўды заяўнікі сутыкнуліся з рэальнай рызыкай жорсткага абыходжання ў Чачні, а ў тым, ці правялі літоўскія ўлады адэкватную ацэнку патрабаванняў заяўнікаў, што яны будуць падвяргацца такой рызыцы па іх вяртанні ў Беларусь 16 красавіка, 11 траўня і 22 траўня 2017 года (гл. Бабаджанам супраць Турцыі, № 49867/08, § 43, 10 Траўня 2016 году; Амерханаў супраць Турцыі, няма. 16026 / 12, § 52, 5 Чэрвень 2018 г. і Батырхайраў супраць Турцыі, № 69929/12, § 46, 5 чэрвеня 2018 г.).

106. Суд адзначае, што літоўскае заканадаўства прама прадугледжвае, што ГПС і яе супрацоўнікі абавязаны прымаць заявы аб прадастаўленні прытулку, прадстаўленыя на мяжы (гл. пункты 45 і 46 вышэй). Закон не дазваляе ГПС адмаўляць ва ўездзе ў Літву замежнікам, якія падалі заявы аб прадастаўленні прытулку. Рашэнне аб тым, ці варта разглядаць хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку па сутнасці, прымаецца Дэпартаментам міграцыі, а не ГПС (гл. пункты 31 і 32 вышэй). Нацыянальнае заканадаўства не прадугледжвае якіх-небудзь выпадкаў, калі памежнікі могуць адмовіць у прыняцці хадайніцтваў аб прадастаўленні прытулку, і нацыянальныя суды прама пастанавілі, што нават неабгрунтаваныя заявы павінны быць зарэгістраваныя, а прычыны гэтых заяў высветлены (гл. пункты 48-50 вышэй).

107. Асноўнае рознагалоссе паміж бакамі ў ддзенай справе заключалася ў тым, ці сапраўды заяўнікі падалі хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку на мяжы (гл. пункты 88, 93 і 94 вышэй). Спачатку Еўрапейскі суд адзначае, што ў кожным з трох выпадкаў заяўнікі паўсталі перад памежнікамі, падалі дакументы, якія сведчылі аб іх асобе, і не спрабавалі схваць той факт, што ў іх не было віз або іншых дакументаў, якія даюць ім права на ўезд у Літву (гл. пункты 12, 16 і 20 вышэй). Ён лічыць, што паводзіны заяўнікаў узгадняюцца з іх сцвярджаннем аб тым, што мэтай іх прысутнасці на літоўскай мяжы было прасіць прытулку (параўнайце і супастаўце Р.Х. супраць Швецыі, № 4601/14, § 72, 10 верасня 2015 г.).

108. Што датычыцца 16 красавіка 2017 года, заяўнікі сцвярджалі, што яны спачатку выказалі сваё жаданне даць прытулак памежнікам у вуснай форме - патрабаванне, аспрэчванае Ўрадам (гл. пункты 9 і 93 вышэй). Аднак не аспрэчваецца, што яны таксама напісалі «азулен» на кірыліцы - слова, часта выкарыстоўваемае чачэнскімі бежанцамі для абазначэння слова «прытулак» - ва ўсіх сямі рашэннях, у якіх ім адмаўляюць ва ўездзе ў Літву (гл. пункты 11 і 88 вышэй). Урад сцвярджаў, што ад памежнікаў не патрабавалася ведаць рускую мову ці разумець кірыліцу, і яны не былі абавязаныя правяраць, што было напісана на месцы подпісаў (гл. пункт 93 вышэй). Суд, па-першае, адзначае, што Урад не даў ніякай інфармацыі пра тое, ці мог хто-небудзь з памежнікаў, якія дзяжурылі на памежным кантрольна-прапускным пункце ў Мядзінінкай ў той дзень, сапраўды размаўляць па-беларуску ці чытаць на кірыліцы. Ён таксама адзначае, што кантрольна-прапускны пункт у Мядзінінкай размешчаны на мяжы з Беларуссю, дзе руская з'яўляецца адной з афіцыйных моў, і што ў адпаведнасці з Шэнгенскай кодэксам аб межах дзяржавы-члены заахвочваюць

памежнікаў вывучаць мовы, неабходныя для выканання іх задач (гл. пункт 1 артыкула 16 Кодэкса, названы ў пункце 57 вышэй). У любым выпадку, калі выказаць здагадку, што ні адзін з памежнікаў на кантрольна-прапускным пункце ў Мядзінінкай не размаўляў па-руску, Еўрапейскі суд не можа пагадзіцца з довадам Урада аб тым, што заяўнікі «ніякім чынам не выказвалі жадання прасіць прытулку» (гл. пункт 93 дадзенай Пастановы), паколькі памежнікі не змаглі б зразумець вусныя запыты заяўнікаў на рускай мове. У сувязі з гэтым, Суд падкрэслівае важнасць перакладу для забеспячэння доступу да працэдуры прадастаўлення прытулку (гл. Справу М.С. супраць Бельгіі і Грэцыі, згадвалася вышэй, § 301). Гэта таксама адносіцца да патрабавання Дырэктывы аб працэдурах давання прытулку ўладам прыняць меры для вуснага перакладу (гл. пункт 60 вышэй) і рэкамендацыям УВКБ ААН у тым жа духу (гл. пункт 52 вышэй). Урад не сцвярджаў, што знайсці перакладчыка з рускай на літоўскую было вельмі складана.

109. Суд таксама адзначае, што УВКБ ААН у сваіх зваротах ва Ўпраўленне Вярхоўнага камісарыята па правах чалавека ў дачыненні да Літвы падкрэсліваў, што жаданне падаць заяву аб прадастаўленні прытулку не трэба выяўляць у якой-небудзь канкрэтнай форме (гл. пункт 53 вышэй). Сапраўды гэтак жа Камітэт міністраў Савета Еўропы рэкамендаваў дзяржавам-членам праводзіць навучанне супрацоўнікаў пагранічных службаў, каб яны маглі выяўляць і разумець хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку нават у тых выпадках, калі асобы, якія шукаюць прытулку, не могуць выразна паведаміць пра свой намер прасіць прытулак (гл. пункт 55 вышэй). У святле гэтых фактараў Суд лічыць, што слова «азулен», якое было напісана ў сямі рашэннях аб адмове заяўнікаў ва ўездзе ў Літву, павінна было служыць дастатковым указаннем для памежнікаў на кантрольна-прапускным пункце ў Мядзінінкай, што заяўнікі шукалі прытулак.

110. Затым Суд разгледзеў падзеі на кантрольна-прапускным пункце на чыгуначнай мяжы Вільнюса 22 мая 2017 года. Заяўнікі падалі Суду копію пісьмовай заявы аб прадастаўленні прытулку і фатаграфію гэтай заявы побач з квіткамі на цягнік з Мінска ў Вільнюс - яны сцвярджалі, што фатаграфія была зробленая на памежным кантрольна-прапускным пункце, і яны падалі гэтую заяву памежнікам (гл. пункты 18 і 88 вышэй). Улады не аспрэчвалі сапраўднасць хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку або фатаграфіі і не аспрэчвалі сцвярджэнне заяўнікаў аб тым, што гэтая фатаграфія была зроблена на памежным кантрольна-прапускным пункце. Пры такіх абставінах Еўрапейскі Суд не бачыць падстаў сумнявацца ў сцвярджэнні заяўнікаў аб тым, што 22 мая 2017 годзе яны падалі пісьмовае хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку на памежным кантрольна-прапускным пункце Вільнюса.

111. Па стане на 11 траўня 2017 гады ў Суда няма прамых доказаў таго, што заяўнікі папрасілі прытулку. Яны сцвярджалі, што зрабілі гэта ў вуснай форме (гл. пункт 14 вышэй), і Ўрад аспрэчыў гэтае патрабаванне. Урад таксама ўказаў, што ў гэтым выпадку заяўнікі не напісалі «азулен» або што-небудзь падобнае ў рашэннях, адмаўляюць ім ва ўездзе (гл. пункт 93 вышэй). На думку Еўрапейскага Суда, заяўнікаў нельга папракнуць у тым, што яны не запісалі свае хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку ў сувязі з рашэннямі аб адмове ў іх ўездзе, як яны раней рабілі гэта на памежным кантрольна-прапускным пункце ў Мядзінінкай, але безвынікова (гл. пункты 9-12 вышэй). Ён таксама адзначае, што дадзеныя, прадстаўленыя заяўнікамі, такія як дата і час іх прыбыцця на памежны кантрольна-прапускны пункт у Кене, адпавядалі дадзеным, якія змяшчаюцца ў афіцыйных справаздачах памежнікаў (гл. пункты 14 і 16 вышэй), і справаздача заяўнікаў аб іх спробе падаць хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку на гэтым кантрольна-прапускным пункце адпавядала іх расказам пра две іншыя спробы, якія Суд палічыў годнымі даверу на падставе наяўных дакументаў (гл. пункты 108-110 вышэй). Пры такіх абставінах Еўрапейскі Суд таксама прымае як пэўнае зацвярджэнне заяўнікаў аб тым, што 11 мая 2017 года яны вусна паведамілі памежнікам на памежным кантрольна-прапускным пункце Кены, што яны шукаюць прытулку (параўнайце і супастаўце М.О. супраць Швейцарыі, № 41282 / 16, § 75, 20 чэрвеня 2017 г.).

112. Акрамя таго, версія падзей, прадстаўленая заяўнікамі, узгадняецца з заявамі УВКБ ААН ва Ўпраўленне Вярхоўнага камісара па правах чалавека ў дачыненні да Літвы, у якіх гаворыцца, што існуюць «пэўныя асцярогі ў дачыненні доступу на тэрыторыю і працэдуры прадастаўлення прытулку» і што ёй было вядома пра «выпадкі, калі [мелі месца] затрымкі ў доступе да працэдуры прадастаўлення прытулку» (гл. пункт 53 вышэй; гл. таксама «Кебе і іншыя», згаданае вышэй, § 105).

113. Адпаведна, Суд перакананы, што заяўнікі падалі хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку ў вуснай ці пісьмовай форме на мяжы Літвы 16 красавіка, 11 траўня і 22 траўня 2017 года. Аднак памежнікі не прынялі гэтыя заявы і не накіравалі іх у кампетэнтны орган для праверкі і вызначэнне статусу, як таго патрабуе нацыянальнае заканадаўства (гл. пункт 30 вышэй; гл. Таксама Дырэктыву аб працэдурах прытулку, згаданую ў пункце 60 вышэй). Акрамя таго, у справаздачах памежнікаў іх начальству не згадвалася аб жаданні заяўнікаў прасіць прытулак ні ў адным з трох выпадкаў (гл. пункты 12, 16 і 20 вышэй) - не было згадак ні пра напісанне «азулен», ні пра пісьмовую заяву аб прадастаўленні прытулку. Ні ў гэтых справаздачах, ні ў любых іншых

дакументах, прадстаўленых у Суд, таксама не было указанняў на тое, што памежнікі спрабавалі высветліць прычыну - калі гэта не просьба аб прытулку - прысутнасці заяўнікаў на мяжы без сапраўдных праязных дакументаў. Не падобна таксама, што наогул была якая-небудзь ацэнка таго, ці было бяспечна вяртаць заяўнікаў - сям'ю з пяццю вельмі маленькімі дзецьмі - у Беларусь, якая не з'яўляецца Дамоўным бокам Еўрапейскай канвенцыі аб правах чалавека і, згодна з публічна наяўнай інфармацыяй, не можа лічыцца бяспечнай трэцяй краінай для чачэнскіх асоб, якія шукаюць прытулку (гл. параграфы 64-65 вышэй).

114. У выніку заяўнікі былі вернутыя ў Беларусь без якой-небудзь ацэнкі іх хадаініцтваў аб прадастаўленні прытулку (гл. *Mutatis mutandis*, Хірсі Джамал і іншыя, § 147; Амерханаў, § 57; і Батырхайраў, § 50, усе згаданыя вышэй). Такім чынам, відавочна, што меры, якія, па сцвярджэнні ўрада, прадстаўлялі сабой адэкватныя гарантыі супраць прымусовай рэпатрыяцыі асоб, якія шукаюць прытулку, - такія як нагляд за памежнікамі з боку вышэйстаячых службовых асоб або маніторынг межаў няўрадавымі арганізацыямі (гл. пункты 96 і 97 вышэй) - не былі эфектыўнымі ў дадзенай справе.

115. Такім чынам, Суд прыходзіць да высновы, што адмова заяўнікам падаць хадаініцтва аб прадастаўленні прытулку і іх высылка ў Беларусь 16 красавіка, 11 траўня і 22 траўня 2017 года, у адсутнасць разгляду іх заявы, што яны сутыкнуцца з рэальнай пагрозай вяртання ў Чачэню і жорсткае абыходжанне там, з'яўляецца парушэннем артыкула 3 Канвенцыі.

II. Мяркуемыя парушэнні АРТЫКУЛА 13 КАНВЕНЦЫІ

116. Заяўнікі скардзіліся на тое, што ў іх не было эфектыўных сродкаў прававой абароны ў дачыненні рашэнняў аб адмове ва ўездзе ў Літву. Яны спасылаліся на артыкул 13 Канвенцыі, якая абвешчае:

«Кожны чалавек, чые правы і свабоды, што выкладзены ў Канвенцыі, парушаныя, мае права на эфектыўныя сродкі прававой абароны да звароту ў дзяржаўныя органы, нягледзячы на тое, што парушэнне было здзейснена асобамі, якія дзейнічалі ў афіцыйнай якасці».

А. Прымальнасць

117. Суд адзначае, што гэтая скарга не з'яўляецца відавочна неабгрунтаванай згодна з падпунктам «а» пункта 3 артыкула 35 Канвенцыі і не з'яўляецца непрымальнай па якіх-небудзь іншых падставах. Такім чынам, яна павінна быць прызнаная прымальнай.

Б. Падставы

1. Довады бакоў

118. Бакі прадставілі, галоўным чынам, тыя ж аргументы, што і ў сваіх заўвагах адносна вычарпання ўнутраных сродкаў прававой абароны ў дачыненні да скаргі заяўнікаў ў адпаведнасці з артыкулам 3 Канвенцыі (гл. пункты 73-81 вышэй).

2. Ацэнка Суда

119. Суд пастанавіў, што апеляцыя адмовы ва ўездзе ў адміністрацыйным судзе не была эфектыўным унутраным сродкам прававой абароны згодна з Канвенцыяй, паколькі яна не мела аўтаматычна прыпыняючага дзеяння (гл. пункты 83-86 вышэй). Улады не паказалі ніякіх іншых сродкаў прававой абароны, якія маглі б адказваць крытэрам артыкула 13 Канвенцыі. Адпаведна, Суд лічыць, што мела месца парушэнне гэтага артыкула.

III. ПРЫМЯНЕННЕ АРТЫКУЛА 41 КАНВЕНЦЫІ

120. Згодна з Артыкулам 41 Канвенцыі:

«Калі Суд ўсталюе, што мела месца парушэнне Канвенцыі або Пратаколаў да яе, і калі ўнутранае заканадаўства адпаведна Высокага Дагаворнага Боку дапускае толькі частковае пакрыццё шкоды, Суд, у выпадку неабходнасці, прадаставіць справядлівую кампенсацыю пацярпеламу боку».

A. Шкода

1. Довады бакоў

(A) Заяўнікі

121. Заяўнікі запатрабавалі 5540 еўра ў якасці кампенсацыі матэрыяльнай шкоды за выдаткі на пражыванне ў Беларусі, і выдаткі на праезд да мяжы з Літвой. Яны не прадставілі ніякіх дакументаў у пацверджанне гэтага патрабавання.

122. Заяўнікі таксама запатрабавалі 175 000 еўра ў якасці кампенсацыі маральнай шкоды:

- 15 000 еўра на чалавека (ўсяго 105 000 еўра) за адмову ў доступе да працэдур прадастаўлення прытулку, паўторных вяртанні ў небяспечную трэцюю краіну і адсутнасць эфектыўных сродкаў прававой абароны;

- 10 000 еўра на чалавека (ўсяго 70 000 еўра) за непадыходзячыя ўмовы жыцця ў Беларусі і непадыходзячыя ўмовы ўтрымання на мяжы з Літвой.

(Б) Урад

123. Урад заявіў, што выдаткі заяўнікаў на пражыванне ў Беларусі былі звязаныя не толькі з іх спробамі ўезду ў Літву, але і з спробамі ўезду ў Польшчу (гл. Пункты 8 і 22 вышэй) і, такім чынам, не былі звязаныя з парушэннямі,

выяўленымі у дадзенай справе. Ён таксама сцвярджае, што заяўнікі не падалі ніякіх пацвярджаючых заяўленую суму дакументаў.

124. Урад таксама сцвярджае, што патрабаванне заяўнікаў аб кампенсацыі маральнай шкоды з'яўляецца празмерным і неабгрунтаваным.

2. Ацэнка Суда

125. Суд, па-першае, адзначае, што заяўнікі не прадставілі ніякіх дакументаў, якія пацвярджаюць выдаткі, якія яны заявілі адносна матэрыяльнай шкоды. Таму ён адхіляе гэтае патрабаванне.

126. Суд таксама адзначае, што ў дадзенай справе ён ўсталяваў парушэнне правоў заяўнікаў ў адпаведнасці з артыкулам 3 Канвенцыі ў сувязі з тым, што памежнікі тройчы адмаўлялі прымаць іх хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку, і яны былі вернутыя ў Беларусь, а таксама ў сувязі з іх правамі згодна з артыкулам 13 Канвенцыі з прычыны адсутнасці эфектыўных унутраных сродкаў прававой абароны ў дачыненні да іх скаргі па артыкуле 3. Суд лічыць, што патрабаванне заяўнікаў аб кампенсацыі маральнай шкоды за ўмовы іх жыцця ў Беларусі і ўмовы іх утрымання на мяжы з Літвой не звязана з усталяванымі парушэннямі; таму ён адхіляе гэтую частку прэтэнзіі

127. З іншага боку, Суд перакананы, што заяўнікі адчувалі пакуты і страх у сувязі з выяўленымі парушэннямі. Аднак ён лічыць, што заяўленая імі сума з'яўляецца празмернай. Прымаючы рашэнне на справядлівай аснове, Суд прызначае заяўнікам па 22 000 еўра за ўсё ў якасці кампенсацыі маральнай шкоды.

Б. Выдаткі

128. Заяўнікі не падавалі ніякіх прэтэнзій адносна выдаткаў. Такім чынам, Суд не прызначае кампенсацыю па дадзенай аснове.

В. Пеня

129. Суд лічыць мэтазгодным, каб няўстойка грунтавалася на лімітавай крэдытнай стаўцы Еўрапейскага цэнтральнага банка, да якой варта дадаць тры працэнтныя пункты.

е «Дэ Соуза Рыбейра супраць Францыі» [3], у сувязі з тым, што дадзеная пастанова была сустрэта некаторымі краінамі і палітычнымі партыямі са скептыцызмам. З гэтай мэтай я падрабязна разгледжу ажыццяўленне юрысдыкцыі адпаведнай дзяржавай на мяжы, а таксама яго абавязак абараняць устаноўленыя Канвенцыяй правы шукальнікаў прытулку, якія падпадаюць пад яго юрысдыкцыю. У прыватнасці, правы асоб, якія шукаюць прытулку, на доступ да міжнароднай працэдуры абароны.

Ажыццяўленне юрысдыкцыі на мяжы згодна з Канвенцыяй

Менавіта прэцэдэнтнае права Суда, як увасабленне адпраўлення правасуддзя, з'яўляецца абавязковай умовай для прыцягнення дзяржавы да адказнасці. У рашэнні па справе «Хірсі Джамал і іншыя супраць Італіі» [4] Суд падкрэсліў, што «ў выпадку, калі дзяржава з дапамогай сваіх агентаў ... кантралюе чалавека і кіруе ім, адпаведна, ажыццяўляе юрысдыкцыю, згодна з Артыкулам 1, дзяржава абавязана гарантаваць гэтаму чалавеку правы і свабоды паводле Раздзела 1 Канвенцыі аб абароне правоў і свабод чалавека, якія адпавядаюць дадзенай сітуацыі». [5]

Суд заключыў, што ў перыяд паміж ажыццяўленнем пасадкі на караблі італьянскіх узброеных сіл і перадачай уладам Лівіі пазоўнікі юрыдычна і фактычна былі пад кантролем італьянскіх уладаў.

Варта адзначыць, што Суд палічыў, што Італія не магла не выконваць свае абавязкі ў рамках Канвенцыі таму, што нібыта праводзіла выратавальную аперацыю ў адкрытым моры. У прыватнасці, у справе «Хірсі Джамал і іншыя» разглядаецца пытанне аб тым, што дзеянне Артыкула 4 Пратакола №4 не абмежавана тэрытарыяльнымі перасоўваннямі і ўключае ў сябе экстрэтарыяльнасцьную высылку мігрантаў, нацэлена на тое, каб ліквідаваць розніцу ў прадастаўленні абароны, паколькі для суда не існуе «вобласці за межамі закона, дзе людзі не абаронены юрыдычнай сістэмай, якая магла б даць ім права і гарантыі ў рамках Канвенцыі. Дзяржавы ўзялі на сябе абавязацельства забяспечыць усіх дадзенымі правамі і абавязкамі ў межах сваёй юрысдыкцыі». [7]

Калі дэпартацыя замежных грамадзян ажыццяўляецца ў адкрытым моры, як у справе «Хірсі Джамал і іншыя», і лічыцца выкананнем юрысдыкцыі, нядопуск або адмова ў прыёме мігрантаў на мяжы краіны таксама лічыцца падобным ажыццяўленнем юрысдыкцыі.

Іншымі словамі, Канвенцыя і яе Пратаколы дастасавальныя да мігрантаў, якія (легальна або нелегальна) перасеклі мяжу, паколькі тэрытарыяльнае ажыццяўленне юрысдыкцыі пачынаецца з мяжы і памяншэння абавязацельстваў дзяржавы або вызвалення ад іх не адбываецца, якой бы ні была фізічная мяжа.

Любое іншае тлумачэнне, якое б абмяжоўвала ажыццяўленне юрысдыкцыі дапамогай штучнага перамяшчэння межаў ўнутр краіны і стварэння прабелу ў прадастаўленні абароны, парушае абавязацельства добрасумленна інтэрпрэтаваць Канвенцыю і яе дадатковыя пратаколы, у кантэксце іх аб'екта і мэты і ў адпаведнасці з прынцыпам эфектыўнасці. [8]

Як я раней сцвярджаў у іншых частках дакумента, «усячэнне» частцы тэрыторыі дзяржавы ад міграцыйнай зоны з мэтай, каб пазбегнуць выканання агульных юрыдычных гарантый у дачыненні да людзей, якія прыязджаюць у гэтую «усечаную» частку, з'яўляецца грубым парушэннем абавязкаў дзяржавы

па міжнароднаму праву [9]. Гэта датычыцца і справы «Н.Д. і Н.Т супраць Іспаніі». [10]

У дадзеным справе, як і ў «Хірсі і Джамал і іншыя», Суд праявіў настойлівасць. Ён падкрэсліў, што «там, дзе адзін чалавек кантралюе іншага, юрыдычна гэта кантроль над адпаведнымі людзьмі з боку дзяржавы ..., іншымі словамі, ажыццяўляецца эфектыўны кантроль уладаў дзяржавы па-за залежнасці ад іх месцазнаходжання, няхай гэта будзе тэрыторыя краіны як такая альбо яе межы». [11]

Па гэтай прычыне Суд прызнаў неплацежаздольным довад адказчыка ў асобе Ёрада. Нават калі выказаць здагадку, што «агароджа знаходзілася на мяжы Іспаніі», згодна з Артыкулам 4 Пратакола №4, дзеянні па затрыманню пазоўнікаў праваахоўнымі органамі, надзявання наручнікаў і адпраўкі ў Марокконе падпадалі пад юрысдыкцыю Іспаніі. [12]

Ключавым аргументам для Суда стаў той факт, што юрысдыкцыя таксама ажыццяўляецца на тэрыторыі паміж агароджамі на пункце пропуску Мэлілья, а не толькі за межамі ахоўных канструкцый дадзенага пункта пропуску.

З моманту, калі пазоўнікі спусціліся з агароджы на мяжы, яны знаходзіліся, як мінімум фактычна, пад пастаянным выключным кантролем іспанскіх уладаў. [13]

Гэта пацвярджае маё меркаванне пра тое, што «іміграцыя і пагранічны кантроль з'яўляюцца найважнейшымі функцыямі дзяржавы, і ўсе формы такога кантролю вядуць да ажыццяўлення юрысдыкцыі з боку дзяржавы». [14]

Ажыццяўленне юрысдыкцыі на мяжы паводле міжнароднага бежанскага права

Пацверджанне ажыццяўлення дзяржавай юрысдыкцыі на яго межах настолькі важна, што яно дазваляе цалкам разгледзець адносіны паміж правамі чалавека і бежанскім правам [15], а менавіта, гарантаваць павагу прынцыпу забароны на дэпартацыю, [16] які «ляжыць у аснове міжнароднай абароны бежанцаў». [17]

Тым не менш, член Сената Францыі, Жэраар карані, даў такое азначэнне тэрміну / паняццю "прымусовае вяртанне бежанцаў": гэта мера, з дапамогай якой дзяржава забараняе замежніку, які патрабуе пусціць яго на тэрыторыю краіны, перасякаць мяжу. [18] Дэніс Алан і Кацярына Тетжен-Коллі лічаць, што яно азначае "забарону на пражыванне на тэрыторыі краіны" і «забарону на ўезд» [19]. Само азначэнне паняцця мае на ўвазе наяўнасць пагранічных прававерак у межах кампетэнцыі дзяржаў-удзельніц.

[20] Акрамя таго, прынцып забароны на дэпартацыю не дзейнічаў бы, калі б дзяржава магла перашкаджаць ажыццяўленню прынцыпу праз процідзеянне, нядопуск або адмову на мяжы. [21]

У гэтым сэнсе Выканаўчы Камітэт УВКБ падкрэсліў «асноватворную важнасць выканання на мяжы і на тэрыторыі дзяржавы прынцыпу забароны на

дэпартацыю людзей, якія па вяртанні ў родную краіну могуць падвяргацца пераследам, па-за залежнасці ад таго, ці быў ім афіцыйна прысвоены статус уцекачоў». [22]

Дадзены прынцып / паняцце міжнародным бежанскім правам замацаваны ў праве Саюза [23], ухвалены Парламенцкай асамблеяй [24] і Камітэтам міністраў Савета Еўропы [25], а таксама Міжамерыканскай камісіяй па правах чалавека. [26]

У сваім дакладзе аб сітуацыі з правамі бежанцаў, сем'яў мігрантаў і дзяцей мігрантаў без нагляду бацькоў у ЗША (2015) Міжамерыканская камісія акцэнтавала ўвагу на тым, што тэрыторыя пад юрысдыкцыяй краіны «уключае ў сябе мяжы з іншымі дзяржавамі або любую тэрыторыю, на якой дзяржава кіруе мяжой». [27]

Гэта значыць, любыя дзеянні па кіраванні мяжой знаходзяцца пад юрысдыкцыяй краіны, якая ажыццяўляе эфектыўны кантроль мяжы. [28]

Спецыяльны дакладчык ААН па пытанні аб катаваннях і іншых жорсткіх, бесчалавечных ці прыніжаючых годнасць відах абыходжання і пакарання таксама выступаў за менавіта такое тлумачэнне тэрміну. Паводле яго слоў, «важна сачыць за тым, каб з-за неналежаў і штучных абмежаванняў для тэрытарыяльнай юрысдыкцыі не было прабелу ў галіне абароны правоў чалавека». [29]

У сувязі з гэтым, трэба заўсёды памятаць, што «з пункту гледжання людзей, якія просяць абароны, матэрыялы, якія яны падаюць для разгляду пытання дэпартацыі, могуць быць пытаннем жыцця і смерці». [30]

Юрысдыкцыя спраў, якія знаходзіцца ў вытворчасці

У дадзенай справе дзяржава-адказчык не адмаўляла, што 16 красавіка 2017 года яно ажыццявіла адпраўленне правасуддзя на сваіх межах у момант, калі Пагранічная служба краіны вынесла рашэнне адмовіць пазоўнікам ва ўездзе і адвезла іх назад у Беларусь; [31]

11 мая 2007 года служба прыняла яшчэ адно рашэнне адмовіць ім ва ўездзе, утрымлівала пад вартай пазоўнікаў на пункце пропуску на працягу некалькіх гадзін і адвезла іх назад у Беларусь; [32]

22 мая 2007 года служба прыняла яшчэ адно рашэнне адмовіць ім ва ўездзе, утрымлівала пад вартай пазоўнікаў на пункце пропуску ўсю ноч і адвезла іх назад у Беларусь. [33]

З улікам пералічаных фактаў, няма сумненняў у тым, што пазоўнікі былі пад кантролем супрацоўнікаў літоўскай граніцы. Такім чынам, я цалкам згодны з большасцю суддзяў, што сцвярджаюць наступнае: «відавочна, што менавіта Літва ажыццявіла дзеянні, на якія пазоўнікі падалі пазоў». [34]

Іншымі словамі, падыход, абраны Палатай ў дадзенай справе, не прадугледжвае сітуацыю, у якой Літоўская Рэспубліка магла б ухіліцца ад

ажыццяўлення юрысдыкцыі і такім чынам вызваліцца ад абавязацельстваў па Канвенцыі.

Падобнае тлумачэнне паняцця "ажыццяўленне юрысдыкцыі дзяржавай" з'яўляецца не толькі неабходнай умовай прадастаўлення доступу пазоўнікам да міжнароднай абароне, але і больш шырока гарантуе эфектыўную абарону іх асноўных правоў і такім чынам дазваляе пазбегнуць сітуацыі, калі межы Літоўскай Рэспублікі апынуліся тэрыторыяй, якая нікому не належыць.

У сувязі з гэтым важна, што «усе віды іміграцыі і пагранічнага кантролю, якія ажыццяўляюцца дзяржавай-удзельніцай Канвенцыі аб абароне правоў чалавека і асноўных свабод, падпарадкоўваюцца стандартам правоў чалавека, устаноўленых у Канвенцыі і Судом». [35]

Неадкладны адмова і вяртанне мігрантаў на мяжы

У справе «Хірсі Джалама і іншыя» італьянскі ўрад пацвердзіў, што Артыкул 4 Пратакола №4 не тычыўся дадзенай справы, паколькі гарантыя, дадзеная раней згаданым артыкулам, пачала дзейнічаць толькі ў момант дэпартацыі людзей, якія былі на тэрыторыі дзяржавы або перасеклі мяжу дзяржавы нелегальна. У дадзенай справе разглядаемым пытаннем з'яўляецца адмова на ўезд на тэрыторыю дзяржавы, а не «дэпартацыя».

Пазоўнікі сцвярджалі, што гэтая забарона таксама павінна дзейнічаць на такія меры, як супрацьдзеянне мігрантам у адкрытым моры, выкананае без якога-небудзь папярэдняга афіцыйнага рашэння, паколькі такія захады могуць прыраўнівацца да «схаванай дэпартацыі».

Тэлеалагчная і экстэрытарыяльная трактоўка гэтага палажэння дапамагла б зрабіць гэта палажэнне практычным і эфектыўным, а не тэарэтычным і ілюзорным.

12. Суд вызначыў сапраўднасць прававой спрэчкі наступным чынам: «Суд абавязаны, па-першае, вывучыць, ці тычыцца Артыкул 4 Пратакола №4 справы аб дэпартацыі замежных грамадзян у трэцюю краіну за межамі дзяржаўнай тэрыторыі». [36]

На гэтае пытанне Суд даў выразны адказ: «фармулёўка Артыкула 4 Пратакола №4 не ўяўляе сабой перашкоды да экстэрытарыяльнасці ўжывання. Варта адзначыць, што Артыкул 4 Пратакола №4 не ўтрымлівае адсылак да паняцця «тэрыторыя».

Больш за тое, Суд дадаў, што «паводле складальнікам Пратакола №4, слова «дэпартацыя» павінна быць трактована «у агульным сэнсе, у цяперашні час (з'ехаць з месца)». Што больш важна, нацэленая трактоўка згаданага палажэння ў адпаведнасці з прынцыпам эфектыўнасці, мае на ўвазе, што «Калі да Артыкула 4 Пратакола №4 трэба было звяртацца толькі ў выпадку

калектыўных дэпартацыяў з тэрыторыі дзяржавы краін-удзельніц Канвенцыі, значная частка сучасных міграцыйных патэрнаў не падпадала б пад дзеянне дадзенага палажэння, нягледзячы на той факт, што дзеянні, якія яно нацэлена забароніць, могуць быць выкананы за межамі тэрыторыі дзяржавы, у прыватнасці, як у вышэйзгаданым выпадку, у адкрытым моры.

Артыкул 4, такім чынам, не быў бы эфектыўным на практыцы адносна падобных сітуацый, якіх, на жаль, становіцца ўсё больш. Наступствы будучы такімі: мігранты, якія выйшлі ў мора, рызыкуючы жыццём і не дасягнуўшы дзяржавы, павінны будучы прайсці працэс вывучэння асабістых абставінаў да таго, пакуль іх не дэпартуюць, хоць сітуацыя з мігрантамі, якія перасоўваюцца па сушы, другая.

Такім чынам, дэпартацыя замежных грамадзян, вырабленая ва ўмовах затрымання ў адкрытым моры ўладамі дзяржавы ў парадку ажыццяўлення іх суверэннай улады, мэта якой складаецца ў тым, каб не даць мігрантам дасягнуць межаў дзяржавы ці нават адцясніць іх да іншай дзяржавы, з'яўляецца ажыццяўленнем юрысдыкцыі па вызначэнні Артыкула 4 Канвенцыі, якая мае на ўвазе адказнасць адпаведнай дзяржавы згодна з Артыкулам 4 Пратакола №4.

Такім чынам, Суд выявіў парушэнне Артыкула 4 Пратакола №4, паколькі «дэпартацыя пазоўнікаў была калектыўнага характару».

Робячы высновы з дадзенай аргументацыі, законна будзе заключыць, што «Мэта палажэння (Артыкула 4 Пратакола №4) складаецца ў тым, каб гарантаваць права ўцекачам падачы пазвы, якая будзе разгледжана ў індывідуальным парадку, па-за залежнасці ад таго, якім чынам бежанец дасягнуў адпаведнай краіны: сухапутна, па моры або па паветры, легальна ці нелегальна.

Такім чынам, сутнасць становішча патрабуе аднолькава шырокага тлумачэння паняцця калектыўнай дэпартацыі, якое ўключае ў сябе любую калектыўную аперацыю па экстрадыцыі, дэпартацыі, неафіцыйнаму перамяшчэнню, «выдачы», нядопуску, адмовы ва ўездзе і любую іншую калектыўную меру, якая прымусіла бежанца застацца ў роднай краіне, па-за залежнасці ад таго, дзе праходзіць адпаведная аперацыя.

Нягледзячы на аднагалоснае рашэнне Вялікай Палаты ў справе «Хірсі Джамал і іншыя» датычна шырокага значэння «дэпартацыі» у дачыненні да мэтай Артыкула 4 Пратакола №4, некаторыя дзяржавы працягваюць ігнараваць і часам аспрэчваюць дадзеную справу.

У іх уяўленні факты справы не прыроўнівалася да «каляктыўнай дэпартацыі замежных грамадзян», як італьянскі ўрад прытрымліваўся сваёй пазіцыі ў справе «Хірсі Джамал і іншыя», а таксама «Шарыф і іншыя».

Паколькі пазоўнікі не змаглі прайсці праз канструкцыі, прызначаныя для абароны мяжы ў выглядзе трох платоў запар, іспанскі ўрад сцвярджаў, што яны не зайшлі на іспанскую тэрыторыю і дзеянні паліцыі былі накіраваны не толькі на тое, каб дапамагчы ім спусціцца з трэцяга плота.

Гэта была такая ж аргументацыя, як у выпадку з італьянскім урадам, які сцвярджаў, што дапамагаў людзям у адкрытым моры тым, што службы пасадзілі іх у італьянскія суда ў Міжземным моры і даставілі ў Афрыку.

У выпадку з Іспаніяй, Суд прывёў лагічна бездакорны і больш пераканаўчы довад, каб супрацьпаставіць яго пазіцыі ўраду: «Пры ўмове, што нават затрыманні ў адкрытым моры вырабляюцца ў рамках Артыкула 4 Пратакола №4 (гл. «Хірсі Джамал і іншыя»), тое ж самае павінна ставіцца да нібыта законнай адмовы ва ўездзе на дзяржаўную тэрыторыю грамадзян, якія прыязджаюць у Іспанію нелегальна».

Паколькі пазоўнікі былі вывезены і вернутыя ў Марока супраць іх жадання, гэтыя дзеянні прыраўноўваецца да «дэпартацыі» згодна з Артыкулам 4 Пратакола №4

Таксама гэтая «дэпартацыя» была калектыўнай, паколькі колькасць замежнікаў, якія падвергліся такім рашэнням, была роўна. Важнае пытанне, ці была кожная скарга мігранта разгледжана ў індывідуальным парадку. У справе «Н.Д. і Н.Т.» падобнага разгляду скаргаў пазоўнікаў не было.

Больш за тое, Суд падкрэсліў, што памежныя органы неадкладна адвезлі пазоўнікаў назад і ў іх не было ні перакладчыка, ні прадстаўніка ўлады, які мог бы мінімальна распавесці ім аб праве бежанца на абскарджанне і / або адпаведную працэдуру абскарджання іх дэпартацыі.

Не было заяўлена ніякага патрабавання ў дачыненні да нацыянальнай, расавай, этнічнай, рэлігійнай ці якой-небудзь іншай аднастайнасці членаў групы, якім бы пагражала дэпартацыя. Датычна «неадкладнага характару фактычнай дэпартацыі», Суд пастанавіў, што ўлады краіны парушылі Артыкул 13 Канвенцыі ва ўзаемасувязі з артыкулам 4 Пратакола №4.

some Governments, the Court's firmness in the Melilla case must be emphasised.

У сувязі з бягучым неспрыяльным палітычным кліматам у адносінах да бежанцаў і мігрантам у цэлым, а таксама да мігрантаў, якія прыязджаюць у Еўропу ў прыватнасці, Суд лічыць вартым падкрэсліць настойлівасць Суда ў справе з Мэлілья.

Суд не пакінуў сваю прынцыповую пазіцыю ў сувязі з мэтазгодным тлумачэннем канцэпцыі «дэпартацыі» у дачыненні да мэтаў Артыкула 4 Пратакола №4, якія ўключаюць у сябе любую «неадкладную ... фактычную дэпартацыю», альбо, выяўляючыся словамі складальнікаў Пратакола №4, любую форму выгнання чалавека з месца, уключаючы нядопуск, адмова або вываз мігрантаў на мяжы.

У адпаведнасці з довадамі дзяржавы-адказчыка, якія тычацца абавязкі Іспаніі як суверэннай дзяржавы абараняць свае межы ад спробаў нелегальна пранікнуць у краіну, трэба памятаць, што Суд ужо пастанавіў, што кіраванне міграцыйнымі патокамі або прыняццем бежанцаў не можа апраўдаць зварот да практык, якія супярэчылі абавязкам дзяржавы ў рамках Канвенцыі.

Той факт, што мігранты здзейснілі спробу нелегальнага пранікнення на тэрыторыю Іспаніі тым, што перасеклі наземную мяжу, з'яўляецца недарэчным, паколькі сфера дзеяння Артыкула 4 Пратакола №4 не абмежавана толькі легальным пранікненнем мігрантаў на тэрыторыю краіны.

Відавочна, што рашэнне Палаты не прызнала нелегальныя дзеянні мігрантаў, якія пералазілі тры наступныя адзін за адным агароджы, законнымі, не кажучы ўжо пра падтрымліванні сістэмы абароны мяжы на неаўтарызаваных прапускных пунктах, як у выпадку з Мэлілья, якое з'яўляецца парушэннем правоў чалавека.

Суд вырашыў, і зрабіў гэта з бездакорнай звязанасцю з пастановай па справе «Хірсі Джамал і іншыя», што, калі мігранты падпадаюць пад юрысдыкцыю краін-удзельніц, як гэта было, калі Грамадзянская гвардыя іх арыштавала, надзела на іх кайданкі і адвезла назад, у іх ёсць права застацца, ці ж, выяўляючыся словамі складальнікаў Пратакола №4, "не быць вывезенымі" без якога-небудзь разгляду скаргаў у індывідуальным парадку.

Безумоўна, Палата не вырашыла, ці мігранты маюць права пранікаць на тэрыторыю краіны без праходжання якой-небудзь праверкі.

Такім чынам, довад іспанскага ўрада аб тым, што рашэнне на карысць пазоўнікаў стварыла б непажаданы «усмактываючы эфект» і прывяло б да міграцыйнага крызісу і разбуральных наступстваў для абароны правоў чалавека, быў ad terrorem памылкай і не мела ніякай юрыдычнай значнасці.

Такі тып доваду, з выкарыстаннем надзвычайнага міграцыйнага ціску як падставы для палітычнага курсу, неспрыяльнага для правоў чалавека, быў ужо прыведзены ў справе «Дэ Соуза Рыбейра супраць Францыі» і быў адхілены Судом.

У сувязі з гэтым, асабліва важна, што ў рамках Рабочай групы па ўніверсальным перыядычным адборы ўрад Аўстрыі і ўрады іншых краін папрасілі Іспанію перагледзець цяперашнія метады дэпартацыі мігрантаў у Сеўта і Мелілья, а таксама прапанавалі ўнесці папраўку ў закон аб нацыянальнай бяспецы Іспаніі, каб даць чалавеку права шукаць прытулак.

Калі б Суд адхіліў довад італьянскага ўрада па прычыне таго, што не было ніякай лагічнай перашкоды для дастасавальнасці Артыкула 4 Пратакола №4 у справе «Хірсі Джамал і іншыя», а менавіта, той факт, што пазоўнікі не былі на італьянскай тэрыторыі падчас свайго пераходу ў Лівію, гэтая мера, на думку ўрада, не магла б лічыцца «дэпартацыйнай» ў прынятым значэнні гэтага тэрміна. У такім выпадку Суд быў бы абавязаны пацвердзіць, што значэнне «калектыўнай дэпартацыі» ўключае ў сябе любую форму прымусовага перамяшчэння ўнутры пагранічных бар'ераў, вакол, уздоўж або ў іх і, відавочна, любую форму дэпартацыі з міжнародных або транзітных зон ці тэрыторый, адведзеных для іміграцыйных мэтаў у адпаведнасці з юрысдыкцыяй адпаведнай дзяржавы.

Гэта таксама ўключае ў сябе метады адмовы на ўезд людзям на мяжы, так званыя, «гарачыя дэпартацыі», як гэта адбываецца з Мэлілья, якую

крытыкуе Камітэт па супрацьдзеянні катаванняў, Камітэт па правах чалавека, Камітэт па ліквідацыі ўсіх формаў дыскрымінацыі ў адносінах да жанчын, а таксама спецыяльны дакладчык ААН па правах мігрантаў.

Каб зрабіць выгляд, што Артыкул 4 Пратакола №4 не датычыцца нядопуску або адмовы на мяжы, яны сталі б адштурхоўвацца ад нядаўняга аднагалоснага рашэння па справах «Хірс і іншыя» і «Шарыф і іншыя», а таксама груба парушылі б прынцып добрасумленнага тлумачэння Канвенцыі і яе дадатковых Пратаколаў, у кантэксце іх аб'екта і мэты і ў адпаведнасці з прынцыпам эфектыўнасці.

Абавязак дзяржавы паважаць і абараняць правы чалавека на мяжы

Краіны-ўдзельніцы Канвенцыі маюць права кантраляваць ўезд, пражыванне і дэпартацыю замежных грамадзян, паводле іх агульнапрынятых абавязацельстваў і абавязацельстваў у рамках дамовы.

У сістэме абароны правоў чалавека, устаноўленай Канвенцыяй, «законнае імкненне дзяржаў перашкодзіць усё больш частым спробам парушыць абмежаванні іміграцыі не павінна пазбаўляць бежанцаў магчымасці шукаць прытулак, якое ім прадастаўляецца [у рамках Еўрапейскай Канвенцыяй аб абароне правоў чалавека і асноўных свабод, а таксама Жэнеўскай Канвенцыі] .

У гэтай сувязі ў справах Суда, якія тычацца памежнага кантролю, павінны быць захаваны ў сіле наступныя два прынцыпы. З аднаго боку, відавочна, што ні адзін чалавек пад кіраўніцтвам і кантролем дзяржавы, па-за залежнасці ад абставін, не павінен быць пазбаўлены законнай абароны яго ці яе базавых і неадчужальных правоў.

З іншага боку, «дзяржавы абавязаны паважаць, прасоўваць і выконваць правы чалавека, па-за залежнасці ад таго, ажыццяўляюць яны юрысдыкцыю або эфектыўны кантроль». Таксама «дзяржавы абавязаны забяспечыць усе магчымыя меры па кантролі мяжы з іншымі дзяржавамі, уключаючы меры, накіраваныя на рэгуляванне нераўнамернай міграцыі ..., якія адпавядаюць прынцыпу забароны на дэпартацыю і забароны на адвольную і калектыўную высылку.

Такім чынам, «Юрысдыкцыя дзяржавы над іміграцыяй і пагранічным кантролем заканамерна мае на ўвазе адказнасць дзяржавы за парушэнні, якія здзяйсняюцца ў ходзе ажыццяўлення дадзенага кантролю».

Іншымі словамі, прызнанне юрысдыкцыі дзяржавы на яго межах непасрэдна звязана з пагадненнямі ў галіне правоў чалавека, якія ўключаюць у сябе «пазітыўныя меры для гарантыі, што людзі, якія знаходзяцца пад іх юрысдыкцыяй, могуць ажыццяўляць свае правы».

Пацверджанне дастасавальнасці прынцыпу забароны на дэпартацыю і, у больш шырокім сэнсе, правоў чалавека на мяжы дзяржавы прызнаецца на еўрапейскім і міжнародным узроўнях.

Гэты падыход быў прыняты Міжамерыканскага судом па правах чалавека, а таксама на еўрапейскім узроўні правам Еўрапейскага Саюза і прэцэдэнтным правам Суда.

Да прыкладу, Суд пастанавіў, ----, што «варта адзначыць, што пагранслужбы, якія выконваюць свае абавязкі па вызначэнні Артыкула 6 Рэгламенту № 562/2006 [Шэнгенскі кодэкс аб межах], абавязаны, акрамя ўсяго іншага, у поўнай меры павяжаць чалавечую годнасць» (§ 40), а таксама дадаў, што калі сітуацыю «не рэгулюе права Еўрапейскага Саюза, яго трэба старанна вывучыць ... зыходзячы з унутрыдзяржаўнага права, прымаючы пад увагу Еўрапейскую канвенцыю аб абароне правоў чалавека і асноўных свабод ..., усе краіны-члены ЕС з'яўляюцца адным бокам».

Тым не менш, абавязацельствы дзяржавы ў гэтай сувязі ўключаюць у сябе асаблівыя абавязацельствы для пагранслужбаў, якія з'яўляюцца часткай агульнай палітыкі прадастаўлення прытулку.

Had the applicants complained of a violation of Article 4 of Protocol No. 4, a finding of a violation would have been inevitable, because their situation was not individually assessed by the domestic authorities.

Што тычыцца, справы, якая знаходзіцца ў вытворчасці, рашэнні адмовіць ва ўездзе тычыліся семярых людзей, гэта значыць, першага пазоўніка, яго жонкі і пецярых дзяцей. Яны прайшлі навучанне ў галіне правоў чалавека, якія абараняюцца Канвенцыяй і дадатковымі Пратаколамі. Калі б пазоўнікі падалі пазоў на парушэнне Артыкула 4 Пратакола №4, дадзенае парушэнне было б выяўлена, паколькі іх сітуацыя не была разгледжана мясцовымі ўладамі ў індывідуальным парадку.

Да таго ж, калі існуе «сапраўдная рызыка» таго, што адпаведныя асобы «будуць падвяргацца катаванням або бесчалавечнаму і зневажальнаму годнасць абыходжанню або пакаранню ў прымаючай краіне ..., Артыкул 3 мае на ўвазе абавязацельства не дэпартаваць дадзенага чалавека з адпаведнай краіны».

Такім чынам, у дзяржавы ёсць асноўнае абавязацельства «забяспечыць, каб нікому не адмовілі ва ўездзе на мяжы, нікога не дэпартавалі і ўсіх дапускалі або распачаць любую іншую меру, якая б не вымусіла бежанца вярнуцца ў родную краіну або застацца ў ёй, дзе ён бы быў схільны пакаранню на глебе расы, рэлігіі, нацыянальнасці, прыналежнасці да пэўнай сацыяльнай групы або з-за палітычных поглядаў».

Для таго, каб прадухіліць рызыку прычынення непапраўнай шкоды, дзяржаве трэба ацаніць не толькі «сітуацыю ў прымаючага краіне», але і індывідуальную сітуацыю чалавека, які шукае прытулку.

Такім чынам, вельмі важна, каб забарона на дэпартацыю была выкарыстана і ў дачыненні да любой формы адмовы ва ўездзе на мяжы, і каб

ажыццяўлялася эфектыўная абарона правоў бежанцаў. Па гэтай прычыне ўжо на мяжы такім людзям трэба даць эфектыўны доступ да міжнароднай працэдуры абароны.

Права доступу да міжнароднай працэдуры абароны.

Калі многія ўрады ўзмацнілі ціск на эмігрантаў з краін Афрыкі на поўдзень ад Сахары, уключаючы зарэгістраваных бежанцаў, УВКБ заявіла, што «прынцып забароны на дэпартацыю ... патрабуе, як правіла, каб дзяржавы падавалі людзям, якія шукаюць міжнародную абарону, доступ на тэрыторыю, а таксама забяспечвалі сумленныя і эфектыўныя працэдуры па прадастаўленні прытулку».

Пакуль дзяржава не правяла эфектыўны аналіз, які ўлічвае асабістыя абставіны кожнага мігранта, адпаведная асоба не можа быць дэпартаванай або экстрадаванай, ёй нельга адмовіць ва ўездзе на тэрыторыю дзяржавы.

Гэты падыход быў ухвалены рэкамендуемымі прынцыпамі і кіруючымі палажэннямі ў дачыненні да правоў чалавека на міжнародных межах, усталяванымі Вярхоўным камісарам ААН па правах чалавека, правам Еўрапейскага Саюза, а таксама прэцэдэнтным правам Суда.

Як устаноўлена ў вырашэнні Вялікай Палаты па справе «Ф.Г. супраць Швецыі», на дзяржавы ўскладзена некалькі асаблівых абавязкаў у адпаведнасці з працэсуальнымі аспектамі Артыкулаў 2 і 3 Канвенцыі.

У адпаведнасці з прынцыпам эфектыўнасці, немагчыма, каб Суд забяспечваў гэтыя працэдурныя гарантыі без папярэдняй абароны, «якая, па сутнасці, дазваляе скарыстацца такімі гарантыямі», а менавіта даць доступ да працэдуры.

У сувязі з тым, што, паводле вызначэння, матэрыялізацыя рызыкі непакрайвай шкоды прыводзіць да сітуацыі, калі дзяржава больш не можа ліквідаваць памылку, важна, каб уцекачам быў прадастаўлены доступ да працэдуры прадастаўлення прытулку.

Каб гэта зрабіць, дзяржавы абавязаны, па-першае, навучаць супрацоўнікаў пагранічных службаў і павышаць іх дасведчанасць, паколькі той факт, што адпаведныя асобы не хадайнічалі аб прадастаўленні прытулку, не вызваляе дзяржаву ад абавязкаў па Артыкуле 3 Канвенцыі.

Супрацоўнікі памежных службаў павінны ўмець ўсталёўваць сапраўднасць рашэння аб прадастаўленні прытулку і пасля дзейнічаць паводле сваіх функцый, якія маюць на ўвазе валоданне адпаведнай мовай. Акрамя ўсяго іншага, дзяржава абавязана забяспечыць уцекачам доступ да перакладчыка.

У заключэнне, Суд і Еўрапейскі Суд не толькі патрабуюць, каб кожны бежанец мог падаць апеляцыю на рашэнне адмовіць у міжнароднай абароне і каб на момант, калі прынята рашэнне аб вяртанні, яно мела аўтаматычнае прыпыняючае дзеянне.

25. У дадзенай справе асноўнае пытанне складалася ў тым, «наколькі добра разгледзелі літоўскія ўлады скаргу пазоўнікаў» аб тым, што ўцекачы будуць падвергнутыя сапраўднай рызыцы жорсткага абыходжання.

Я падзяляю большасць заключэнняў суддзяў аб тым, што супрацоўнікі памежных службаў Літвы не выканалі сваіх працэсуальных абавязацельстваў у рамках Канвенцыі. Больш за тое, сітуацыя ўскладняецца ў сувязі з тым, што гаворка ідзе пра сям'ю з пяццю маленькімі дзецьмі, гэта значыць, пазоўнікі належаць аднаму з самых неабароненых слаёў насельніцтва.

Мясцовыя ўлады не толькі не прынялі да ўвагі той факт, што «пазоўнікі маюць статус бежанцаў і з'яўляюцца належачымі да аднаго з самых неабароненых слаёў насельніцтва і маюць патрэбу ў асаблівай абароне».

Прынцыпова важна, што імігранты «самая схільная патэнцыйным або сапраўдным парушэнням правоў чалавека група». Што яшчэ горш, яны не ўлічылі сітуацыю з дзецьмі пазоўнікаў, паколькі «надзвычайная неабароненасць дзяцей з'яўляецца вырашальным фактарам і мае пераважную юрыдычную сілу над аспектамі, звязанымі са статусам нелегальнага імігранта».

Заключэнне

З прычыны новага і небяспечнага свету «пост-міжнароднага права», гэтае меркаванне - заклік да будаўніцтва мастоў, а не сцен, мастоў, неабходных тым, хто мае патрэбу ў міжнароднай абароне, а не сцен, якія вырасталі ў апошнія гады з-за страху, які пранік праз глабальныя каналы нянавісці.

Пад выглядам барацьбы з нелегальнай іміграцыяй, гандлем людзьмі і кантрабандай, гэтыя фізічныя бар'еры адлюстроўваюць зламысную палітыку ізаляцыі і на самай справе ўяўляюць сабой склаўшыся злаякасны палітычны светапогляд ў некаторых кутках зямлі. Ён успрымае мігрантаў як пагрозу, з якой трэба змагацца любымі даступнымі метадамі, і разглядае хадайніцтва на прадастаўленне прытулку як безгрунтоўныя фантазіі людзей, якія маюць намер ўнесці хаос у заходні свет.

Культура страху, з яе вар'яцкімі развагамі супраць «касмапалітычных элітаў» і «чужога» мультыкультуралізму, яе атрутная рыторыка пра «свой стыль жыцця» і «палітыку ідэнтычнасці» стала часткай мэйнстрыму.

Для таго, каб заставацца «сумленнем Еўропы», Суд абавязаны гарантаваць эфектыўную абарону мігрантам, у асаблівасці, уцекачам, што патрабуюць уважлівага вывучэння дзейнасці дзяржаў на іх межах, у прыватнасці, забеспячэнне права на доступ да працэдуры прадастаўлення міжнароднай абароны.

Межы краін - не зоны адчужэння або выключэння абавязацельстваў дзяржаў у галіне правоў чалавека, гэта было абавязкам і павінна выконвацца і на прамежавых зонах паміж пагранічнымі загародамі і транзітнымі зонамі.

Юрысдыкцыя ў рамках бежанскага права і права па правах чалавека павінна быць ажыццёўлена ў межах тэрыторыі дзяржавы, у тым ліку яго мяжы, міжнародныя і транзітныя зоны або тэрыторыі, якія адведзены для іміграцыйных мэтай.

Больш за тое, Суд абавязаны супраціўляцца двум спакусам, па-за залежнасці ад таго, наколькі яны настойлівыя і як доўга яны яго прыцягваюць.

Адмова ў разглядзе пазвы, калі мігранты фактычна і юрыдычна знаходзяцца ў руках і ў міласці органаў пагранічнага кантролю, калі, напрыклад, іх арыштавалі, затрымалі, надзелі кайданкі або трымалі пад вартай для таго, каб адвезці назад, будзе грубым парушэннем прававой сілы Канвенцыі і яе дадатковых Пратаколаў, з дапамогай стварэння недапушчальнага прававога вакууму на мяжы краін-удзельніц Канвенцыі.

Прызнанне юрысдыкцыі на мяжы, але адмова ад прынцыпу, што мігранты, якія падпадаюць пад юрысдыкцыю краін-удзельніц, маюць права не быць вернуты або дэпартаваны без разгляду скаргі мігранта ў індывідуальным парадку, стала б крывадушным, пагібельным тлумачэннем Канвенцыі і яе дадатковых Пратаколаў.

Дазволіць людзям быць адрынутым на мяжы і вернутым без разгляду іх індывідуальных скаргаў - значыць звяртацца з імі як з жывёламі. Мігранты - не буйное быдла, якое можна проста так павезці.

30. Ні адзін з гэтых двух варыянтаў: адмова ад юрысдыкцыі ці ад права на разгляд скаргаў мігрантаў у індывідуальным парадку, адмова ва ўездзе або дэпартацыя на мяжы, так званыя «гарачыя дэпартацыі» - не пойдзе на карысць рэпутацыі Суда.

Паколькі дадзеная пастанова не прыняла ні аднаго варыянту і замест гэтага засталася вернай нядаўняму адзінагалоснаму рашэнню па справе «Хірсі Джамал і іншыя» і «Шарыф і іншыя», яно заслугоўвае хвалы.

СУМЕСНАЕ АСАБЛІВАЕ МЕРКАВАННЕ СУДЕЙ РАВАРАНІ, БОШНЯКА І ПАКЗОЛАЙ

1. Пры ўсёй павазе да нашых калег, мы, на жаль, не можам пагадзіцца з большасцю ў тым, што мела месца парушэнне артыкулаў 3 і 13 Канвенцыі.
2. Не выклікае ніякіх сумненняў тое, што ў дадзеным выпадку заяўнікі тры разы прысутнічалі на розных памежных пунктах паміж Беларуссю і Літвой і што ва ўсіх трох выпадках ім было адмоўлена ва ўездзе на тэрыторыю Літвы. Бакі спрачаюцца аб тым, ці прадставілі заяўнікі, як яны сцвярджаюць, хадайніцтвы аб прадастаўленні прытулку, або, як сцвярджаюць урадавыя органы, яны не прадставілі такога хадайніцтва і проста паспрабавалі ўехаць на тэрыторыю

Літвы. Фактычна аспрэчваецца рашэнне, ці разглядалі іх у якасці асобаў, якія просіць прытулку.

3. Наколькі мы разбіраемся ў Літоўскай прававой сістэме, закон размяжоўвае звычайны ўезд на тэрыторыю і хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку.

У выпадку ўезду без хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку кампетэнтныя памежныя органы - ДПС (Дзяржаўная памежная служба) - упаўнаважаны і абавязаны правяраць, ці мае іншаземец дзеючую візу або від на жыхарства. У выпадку адмовы ва ўездзе іншаземец мае права абскардзіць рашэнне ў адміністрацыйным судзе. Паколькі на працягу перыяду, дазволенага для апеляцыі, замежнікі маюць права заставацца на тэрыторыі Літвы, апеляцыя сама па сабе не з'яўляецца адкладальнай, але кампетэнтны суд можа зрабіць сваё рашэнне такім (гл. Пункты 37 і 38 пастановы).

У выпадку падачы хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку рашэнне аб тым, ці дазваляць просьбіту прытулку ўезд у Літву, прымаецца Дэпартаментам міграцыі. Рашэнні аб адмове могуць быць абскарджаны, і на працягу часу, адведзенага для падачы дадзенай апеляцыі, і, акрамя таго, падчас самай апеляцыі просьбіты прытулку маюць права заставацца на памежным кантрольна-прапусчным пункце (гл. Там жа).

4. У дадзеным выпадку заяўнікі не абскардзілі рашэнні, згодна з якімі, яны лічыліся "звычайнымі" замежнікамі, дабіваліся ўезду ў Літву і не прадставілі неабходныя дакументы, і якія адмовілі ім ва ўездзе на тэрыторыю. Яны палічылі, што, паколькі такая апеляцыя не мае аўтаматычнага прыпыняючага дзеяння, яна не можа разглядацца ў якасці эфектыўнага сродкі прававой абароны, які перашкаджае іх вяртанню ў краіну, з якой яны прыбылі, і, у рэшце рэшт, у краіну паходжання, з рызыкай падвергнуцца жорсткаму абыходжанню.

Не выклікае сумненняў тое, што калі б заяўнікі былі «звычайнымі» замежнікамі, жадаючымі уехаць у краіну, сродак прававой абароны, даступны ў адпаведнасці з Літоўскім заканадаўствам, не адпавядаў бы патрабаванням Канвенцыі, паколькі Дамоўныя дзяржавы маюць права ў адпаведнасці з устоялым міжнародным правам і з улікам сваіх дамоўных абавязацельстваў, уключаючы Канвенцыю, кантралюючую ўезд, пражыванне і высылку замежнікаў (гл., напрыклад, *FG v. Sweden* [GC], no. 43611/11, ECHR 2016, і *Üner v. the Netherlands* [GC], no. 46410/99, ECHR 2006 XII) і, такім чынам, прадастаўленне і механізм сродкаў прававой абароны ў выпадку адмовы ва ўездзе застаюцца на меркаванне мясцовых уладаў.

Застаецца адкрытым пытанне аб тым, ці з'яўляліся эфектыўнымі даступныя сродкі прававой абароны ў выпадку меркаванай рызыкі жорсткага абыходжання. У выпадку падачы хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку, у вуснай альбо пісьмовай форме, у адпаведнасці з Літоўскім заканадаўствам рашэнне аб разглядзе хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку на аснове абставінаў справы прымаецца Дэпартаментам міграцыі на працягу сарака васьмі гадзін з моманту падачы гэтага хадайніцтва. Хаця б у пастанове прама не пазначана, мы робім выснову на падставе пункта 28, што да таго часу,

пакуль папярэдняе рашэнне не будзе прынята, іншаземец будзе заставацца на памежным кантрольна-прапускным пункце або ў транзітнай зоне. Калі хадайніцтва просьбіта прытулку было адхілена, ён можа падаць апеляцыю і на працягу перыяду падачы апеляцыі, а таксама ў перыяд разгляду апеляцыі ён не можа быць высланы з тэрыторыі Літвы (гл. Пункт 3 вышэй).

5. Таму варта адзначыць, што гэта рашэнне грунтуецца на прэцэдэнтным права суда, якое датычыцца сродкаў прававой абароны ў дачыненні рашэнняў аб высылцы з адной з Дамоўнай Дзяржавы ў краіну, дзе існуе рызыка жорсткага абыходжання, якія лічацца эфектыўнымі толькі ў тым выпадку, калі яны маюць аўтаматычнае прыпыняючае дзеянне (гл. пункт 83 рашэння). Сапраўды, у такіх выпадках Дамоўныя дзяржавы звязаны як матэрыяльна-прававымі, так і працэдурнымі патрабаваннямі, наступнымі з артыкулаў 2 і 3 Канвенцыі, і павінны забяспечыць належны разгляд просьбы заяўніка, пакуль ён або яна не будуць высланы з тэрыторыі. У пастановах *M.S.S. v. Belgium i Greece [GC]*, no. 30696/09, ECHR 2011, і *L.M. and Others v. Russia*, nos. 40081/14 і двое іншых, 15 October 2015, Суд разгледзеў сітуацыі, калі заяўнікі заехалі на тэрыторыю адпаведных дзяржаў-рэспандэнтаў, але пасля сталі прадметам пастаноў аб высылцы. У дадзенай справе заяўнікам было адмоўлена ва ўездзе на тэрыторыю Літвы. У сістэме Канвенцыі існуе дакладны падзел высылкі і права на ўезд на тэрыторыю (параўнайце першы і другі пункты артыкула 3 Пратакола № 4 Канвенцыі). Хоць права на ўезд зарэзервавана за грамадзянамі кожнага Высокага Дамоўнага Боку (гл. Пункт 2 артыкула 3 Пратакола № 4), існуе шэраг канвенцыйных гарантый, якія ўжываюцца ў галіне высылкі замежнікаў, альбо прама прадугледжаны Канвенцыяй (гл. Артыкул 4 Пратакола № 4), альбо распрацаваны на аснове прэцэдэнтнага права суда. Адрозненне паміж «высылкай», з аднаго боку, і «адмовай ва ўездзе» або «нядопускам» з іншага боку, таксама выразна абгрунтавана ў міжнародным праве, згодна з якім тэрмін «высылка» ужываецца толькі да іншаземцаў, якія знаходзяцца на тэрыторыі або ўнутры дзяржавы. Напрыклад, у праекце артыкула 2 Камісіі міжнароднага права аб высылцы замежнікаў праводзіцца адрозненне паміж «высылкай» і «нядопускам». Тэрмін "высылка", які выкарыстоўваецца ў гэтым сэнсе, не ўключае ў сябе адмову на мяжы або іншую адмову ў дазволе на ўезд на тэрыторыю краіны.

6. У адсутнасць устаялай прэцэдэнтнай практыкі або, па меншай меры, адназначных паўнамоцтваў у прэцэдэнтнай практыцы суда, якія рэгулююць такія сітуацыі, як у дадзеным выпадку, мы лічым, што гэта рашэнне павінна было заняць выразную пазіцыю адносна таго, якія дакладныя абавязацельствы ўладаў згодна з артыкулам 3 у сітуацыях, калі іншаземец знаходзіцца на мяжы і падае хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку, уключаючы папярэднюю ацэнку, прававы статус замежніка на працягу гэтага перыяду і рашэнне - адмова ўезду або высылка з тэрыторыі - якія могуць быць прынятыя, калі ўлады палічаць, што просьбіт прытулку не меў, па меншай меры, аргументаванай заявы пра тое, што ў краіне паходжання, альбо ў краіне, дзе ён

або яна могуць быць высланы (пытанне, якое таксама заслугоўвае сукупнага, альтэрнатыўнага або выключнага адказу Палаты) існуе рызыка жорсткага абыходжання.

7. Як бы там ні было, акрамя пытання нявычэрпанасці эфектыўнага сродка прававой абароны і прабелаў у ацэнцы прававых абавязацельстваў уладаў пасля таго, як замежнік з'явіцца на мяжы з хадайніцтвам аб прадастаўленні прытулку, мы не можам пагадзіцца з фактычнымі здагадкамі, якія ляжаць у аснове вырашэння большасці. Варта падкрэсліць, што судом нават не ўстаноўлена, што заяўнікі калі-небудзь звярталіся з просьбаю да ўладаў дзяржавы-рэспандэнта, сцвярджаючы, што ў выпадку адмовы ва ўездзе яны рызыкуюць быць вернутымі ў Расію, дзе, у сваю чаргу, існуе рызыка жорсткага абыходжання. Акрамя таго, аказваецца, самі заяўнікі сцвярджаюць, што яны не падавалі такія прашэнні літоўскім уладам.

8. Што тычыцца спробы заяўнікаў ўехаць на тэрыторыю дзяржавы-рэспандэнта 11 мая 2017 года, то яны не прадставілі памежным органам якіх-небудзь прычын, якія тлумачаць, чаму, на іх думку, яны мелі права на ўезд.

Раней, 16 траўня 2017 года, заяўнікі напісалі слова кірыліцай «azul» (якое, па словах заяўнікаў, звычайна выкарыстоўвалася прасіцелямі прытулку з Чачні) на рашэннях аб адмове ва ўездзе, у месцы, паказаным для іх подпісаў. Мы лічым, што ў адсутнасць якіх-небудзь іншых указанняў і прымаючы пад увагу той факт, што руская мова і кірылічны алфавіт не з'яўляюцца афіцыйнымі ці нават шырока распаўсюджанымі ў Літве, нельга чакаць ад памежнікаў валодання гутарковымі тэрмінамі з рэгіёну трэцяй краіны. Улічваючы, што прозвішчы заяўнікаў пачынаюцца з літары А, у памежных уладаў не было падстаў сумнявацца ў тым, што напісанае заяўнікамі слова не было іх подпісам.

Што тычыцца спробы заяўнікаў ад 22 мая 2017 года, то яны сцвярджаюць, што падалі пісьмовае хадайніцтва аб прадастаўленні прытулку на рускай мове і на кірыліцы літоўскім уладам. Яны прадставілі суду фатаграфію гэтай заявы разам з квіткамі на цягнік, якія, паводле іх сцвярджэння, былі зробленыя ў памяшканні пагранічнага кантрольна-прапусчнага пункта. Аднак на фатаграфіі няма нічога пераканаўчага, акрамя квіткоў на цягнік і заявы. Яно не можа разглядацца ў якасці доказа таго, што просьба была фактычна накіравана уладам. У цэлым, як і ў выпадку з 16 красавіка 2017 года, няма ніякіх указанняў на тое, што заяўнікі сапраўды прад'явілі якіх-небудзь прэтэнзіі літоўскім уладам, спасылаючыся на рызыку жорсткага абыходжання ў выпадку адмовы ва ўездзе.

9. У адпаведнасці з устаялай прэцэдэнтнай практыкай Суда, калі заяўнік сцвярджае, што Дамойная дзяржава парушыла свае абавязацельствы згодна з артыкуламі 2 ці 3, ён ці яна павінны адназначна ўсталяваць, што ў выпадку вяртання ў краіну паходжання або трэцюю краіну, існавала рэальная небяспека жорсткага абыходжання, у выніку чаго нацыянальныя ўлады маглі выконваць свае абавязацельствы згодна Канвенцыі (гл. *FG v. Sweden*, вышэйзгаданы § 125).

Большасць, акрамя надання вырашальнай важнасці слову «azul», якое выкарыстоўваецца замест іх подпісаў у рашэннях аб адмове ва ўездзе, выключае любое абмеркаванне наступстваў, якія варта праводзіць, калі гэтае слова ўжываецца ў месцы, прызначаным для подпісаў, і імёны заяўнікаў пачынаюцца з літары «А» не закранаюць аргументы ўрада, такіх як адмова заяўнікаў ад даступных сродкаў прававой абароны - незалежна ад іх адкладальнага характару - супраць такіх рашэнняў аб адмове, у якіх яны маглі б недвухсэнсоўна падняць пытанне аб прадастаўленні прытулку і давесці сваю просьбу да ведама ўладаў, якія ў такім выпадку не маглі б праігнараваць іх просьбу. Акрамя таго, пастанова сама спасылкаецца на ўнутранае прэцэдэнтнае права, якое паказвае, што ў выпадках, калі быў зроблены сапраўдны запыт аб прадастаўленні прытулку, суды абавязалі кампетэнтныя органы дазволіць адпаведным асобам ўезд на тэрыторыю Літвы (гл. Пункты 48-50 пастанова).

10. Сцісла, мы лічым, што, нягледзячы на адсутнасць якіх-небудзь пераканаўчых доказаў у гэтых адносінах, большасць пагадзілася з меркаваннем аб тым, што заяўнікі хадайнічалі аб прадастаўленні прытулку на літоўскай мяжы. Акрамя таго, большасць не закранула шэраг пытанняў, якія тычацца тлумачэння артыкула 3 Канвенцыі, а менавіта пытанне аб тым, ці варта размяжоўваць цяперашнюю сітуацыю і сітуацыю высылкі, і якія канкрэтныя абавязацельствы на яе распаўсюджваюцца. Гэта пазбавіла нас магчымасці галасаваць большасцю і ўсталяваць факт парушэння артыкулаў 3 і 13 Канвенцыі.